Τιμὴ ἑκάστου φύλλου λεπτὰ 30. | Ἐκδίδοται δὶς τοῦ μηνός.

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Ἐν Ἀθήναις . . . . . Δραχ. ν. 4.
Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις . . . . . » » 5.
Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ . . . . . » » 8.

ΟΥΔΕΝΙ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Διατριβαὶ μὴ ἀπαδουσαι τῷ σκοπῷ τοῦ φύλλου δημοσιεύονται δωρεάν.

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΤΟΣ Α'. — ΑΘΗΝΗΣΙ 1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1881. — ΑΡΙΘ. 23

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

III

Λείπεται ἤδη ἡμῖν ἡ περιγραφὴ τῶν μέχρις ἡμῶν διασωθέντων λειψάνων τοσοῦτον θαυμαστῶν οἰκοδομημάτων. Πράξομεν δὲ τοῦτο ἀναλαμβάνοντες τὴν ὁδὸν, ἣν ἄρτι ὑπὸ τοῦ Παυσανίου χειραγωγούμενοι ἠκολουθήσαμεν. Ὀψόμεθα δ' οὕτω μέρη τινὰ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἀμελη-θέντα καὶ ὧν ὁ παντολέτωρ χρόνος καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐφείσθησαν καὶ ἕτερα πάντη ἄγνωστα αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἀνασκαφῶν εἰς φῶς ἐλθόντα.

Πραγματικῶς εἰσδύοντες ἐν τῷ περιβόλῳ ἀνευρίσκομεν ἐπὶ τῆς φερούσης τὸν ναὸν τῆς Ἀπτέρου Νίκης ἀντηρίδος, ἐπὶ τοῦ ἀποκαλυφθέντος βράχου, τὴν ἀτραπὸν, δι' ἧς ἐπ' αἰῶνας οἱ πανάρχαιοι κάτοικοι μέχρι τῆς ἀρχαίας Κεκροπίας ἀφικνοῦντο. Τὰ ἴχνη τῶν τῶν ζῴων βηματισμῶν, ὥςπερ ἐν ταῖς τῶν ὀρέων ἀτραποῖς εἰσὶ τετυπωμένα. Ἅπαντα ταῦτα ἐπὶ Περικλέους μαρμάρῳ ἐκαλύπτοντο, ὥςπερ τὸ ἐν μέρει σωζόμενον μετανάβαθρον, τὸ εἰς δύο τὴν εἰς τὰ προπύλαια ἄγουσαν μεγάλην κλίμακα διαιροῦν. Κατὰ τὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον μέρος κάθοδον, ἐν αὐτῷ τῷ ἄξονι διαφαίνονται λείψανα Πελασγικοῦ τείχους χωροῦντος κατὰ τὸ ἐπικλινὲς τῆς κλίμακος καὶ πιθανῶς ἀποτελοῦντος μέρος τοῦ ἐνεκπύλου. Εἰς τὴν βάσιν τοῦ ἐπικλινοῦς ἐκφαίνονται ἐπὶ τοῦ βράχου, ἴχνη τῶν βαθμίδων τῆς μεγάλης ἐκείνης κλίμακος τῆς καθ' ἅπαν τὸ εὖρος τῶν προπυλαίων ἐξικνουμένης τινὲς μαρμάρινοι βαθμίδες σώζονται ἔτι· σελαγίζουσαι ἐκ τῆς χιονώδους αὐτῶν λευκότητος κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. Δύο πύργοι ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς σύγχρονοι ἴσως τοῦ Περικλέους κεῖνται παραλλήλως τῶν προπυλαίων. Ἡ εἴσοδος, ἣν οὗτοι προήσπιζον, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Σύλλα κατεστράφη. Ὑπάρχει δὲ νῦν οἷα ἀνεκκινίσθη διὰ τῶν λειψάνων ἑτέρων μνημείων ἐπὶ τῷ φόβῳ ἐπιδρομῆς βαρβάρων, βασιλεύοντος τοῦ Βαλεντιανοῦ. Ἅπαν τὸ τοσοῦτον σπουδαῖον τοῦτο τῆς ἀκροπόλεως τμῆμα ὀφείλεται εἰς τὰς ἐν ἔτει 1853 γενομένας ἐπιτυχεῖς ὑπὸ τοῦ κ. Beulé ἀνασκαφάς.

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὸ διαχωρίζον τὴν μεγάλην κλίμακα εὐρὺ μετανάβαθρον, εὑρίσκομεν ἀριστερόθεν τὴν ὑπόγειον τανῦν πηγὴν Κλεψύδραν καὶ ἴχνη τῆς εἰς τὸ τοῦ Πανὸς σπήλαιον ἐκφερούσης κλίμακος. Τὸ γιγαντιαῖον τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀγρίππα βάθρον κεῖται ἔτι ἐκεῖσε ἐλάχιστα ὑπεγηγερμένον καὶ τῆς καθέτου αὐτοῦ παρεκκλίναν, ἕνεκεν ἐκρήξεως ὑπονόμου καὶ πτώσεως βομβῶν. Πρὸ ἡμῶν ἐν μέσῳ τοῦ παρακειμένου τῇ κλίμακι χώρου εὑρίσκονται τὰ λείψανα τῆς ἐλαφρῶς ἐπικλινοῦς μικρᾶς στριγγώδους ὁδοῦ, δι' ἧς τὰ διὰ τὰς θυσίας προωρισμένα ζῷα μέχρι τοῦ ἀνωτάτου τῆς ἀκροπόλεως δαπέδου ἐξικνοῦντο. Ἀριστερόθεν ὀφιοειδῶς ἡ ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένη πελασγικὴ ὁδὸς βαίνει ἀπολλυμένη πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπὸ τὸ ἄνδηρον, ἔνθα ὁ ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ ἐρειπίων ἀνακαινισθεὶς ναὸς τῆς Ἀπτέρου Νίκης ἐγείρεται.

Δυτικόθεν τοῦ ἀνδήρου κεῖται τεῖχος Πελασγικῆς ἀρχιτεκτονικῆς λοξοειδὲς, οὗτινος οἱ ἀργοὶ λίθοι ἀρκετοῦ μεγέθους, ἐκ τοῦ τῆς ἀκροπόλεως ἀπεκόπησαν βράχου. Τῷ τείχει τούτῳ προσυπάρχουσι μεταγενέστερα οἰκοδομήματα ἀναμφιβόλως σύγχρονα τῷ Πεισιστράτῳ καὶ

ἅπερ ὁ Μνησικλῆς διετήρησεν ἐνιαχοῦ, καθόσον δὲν ἐκώλυον τὴν τῶν Προπυλαίων καθίδρυσιν.

Εἰσερχόμενοι εἰς τὰ Προπύλαια ὁρῶμεν ἔσω Ἰωνικὰς στήλας κατὰ μέγα μέρος κατακερματισμένας· μόνον ἡ βάσις καί τινα τμήματα αὐτῶν διατηροῦνται. Πολλαὶ Δωρικῆς ἀρχιτεκτονικῆς στῆλαι ἐπὶ τῶν μετώπων σώζονται ἔτι ὁλόκληροι καὶ διὰ τῶν κιονοκράνων αὐτῶν ἐστεμμέναι. Ἡ εὐρεῖα ἐκείνη στοά, νῦν ἀσκεπὲς μουσεῖον συνδέεται μετὰ τοῦ πρὸς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα, ἥττονος διαστάτεως τοῦ χρησιμεύοντος ὡς πυλὼν, εἰς τὴν ὑπὸ δύο παραθύρων φωτιζομένην αἴθουσαν, ἣν πινακοθήκην καλοῦσι. Τὰ κιονόκρανα τῶν παραθύρων αὐτῆς διετήρησαν ἐν μέρει τὰ κεχρωσμένα αὐτῶν κοσμήματα. Ἡ δεξιὰ πτέρυξ ἀσύμμετρος τῇ προηγουμένῃ κατὰ μέγα μέρος ἐχρησίμευσε τὸν μεσαίωνα πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ φεουδαλικοῦ πύργου. Ὁ ὑψηλὸς οὗτος πύργος, κτισθεὶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ μαρμάρων ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, λειψάνων ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς καὶ πολλῶν ἐπιγραφῶν, ἐκρημνίσθη ἀπό τινων ἐτῶν, τὴν μεγαλοπρεπῆ τῆς ἀκροπόλεως ἄποψιν ἐλευθέραν τῷ κάτωθεν διερχομένῳ καταλιπών.

Ἐν τῷ βάθει τῶν προπυλαίων ἀνοίγονται πέντε θύραι διαφόρου μεγέθους· ὑπὸ τὴν μεγάλην κυρίαν θύραν διήρχετο ἡ ὁδὸς, ἣν διήνυον τὰ διὰ τὰς θυσίας θύματα ὑπὸ τὰς ἑτέρας θύρας ὑπερβάς τις πέντε βαθμίδας ἀφικνεῖται εἰς τὴν ἀκρόπολιν.

Ἐν τῷ βορείῳ τείχει τῆς μεγάλης στοᾶς καὶ τῷ δυτικῷ τῆς πινακοθήκης σώζεται ταινία τις, ἧς ἡ πλαγιογραφία ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῆς πινακοθήκης, ἥτις θὰ ὑπεστήριζε τὸ φάτνωμα πρὸς δὲ ἐν τῷ βορείῳ τείχει ἡ κλίσις τῆς στέγης διακρίνεται, ὥστε ἀναμφιβόλως ὑπῆρχεν ἐκεῖσε θάλαμος, ἐν ᾧ πιστεύεται ὅτι ἔκειντο αἱ τοῦ Πολυγνώτου εἰκόνες, αἱ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ἀριστερόθεν τῶν προπυλαίων τιθέμεναι. Ἄλλως τε αἱ εἰκόνες αὗται ἀτελῶς θὰ ἐφωτίζοντο ἐν τῇ νῦν καλουμένῃ πινακοθήκῃ ἥτις μᾶλλον θεωρητέα ὡς *χαλκοθήκη*, ἧς τὴν ὕπαρξιν ἐπιγραφή τις βεβαιοῖ, καὶ ἥτις ἦν ἴσως ἀποθήκη διαφόρων ἀντικειμένων χρησίμων διὰ τὰς Παναθηναϊκὰς πομπάς.

Ὑπερβάντες τὰ πρυπύλαια βλέπομεν δεξιόθεν τὰ βάθρα πλείστων ἀγαλμάτων, ὑπὸ τοῦ Παυσανίου μνημονευομένων, λείψανα πολυκρίθμων στηλῶν, τὸ πάλαι προστηρμοσμένων ἢ λελαξευμένων ἐπὶ τοῦ βράχου. Εἶτα πρόκειται τὸ τεῖχος τὸ ὑποστηρίζον τὸν περίβολον τῆς Βραυρωνίας Ἀρτέμιδος. Ὁ περίβολος οὗτος ἦν πλήρης μαρμάρων, ἐνδόξων τοῦ Παρθενῶνος λειψάνων. Εἶτα ἔρχεται ἕτερος περίβολος, ὃν θεωροῦσιν ὡς τὸν τοῦ ναοῦ τῆς Ἐργάνης Ἀθηνᾶς, συνορεύει δὲ διὰ βαθμίδων ἐπὶ τοῦ βράχου λελαξευμένων πρὸς τὸν τοῦ Παρθενῶνος.

Ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ τελευταῖον αὐτὸ ἱερὸν ἀγούσης ὁδοῦ ἠγείροντο αἱ πυραμίδες ἐφ' ὧν ἦσαν κεχαραγμένα τὰ ὀνόματα τῶν ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους λαῶν, ἐπειδὴ πολλὰ τούτων λείψανα εὑρέθησαν ἐκεῖσε.

Τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ὑπὸ τῆς ἐκρήξεως διχοτομηθέντος, τὰ μετώπια σχεδὸν ἀπώλοντο. Ἐκ δὲ τῶν στηλῶν τοῦ ὀπισθοθόμου μόνον τὰ ὑπὸ τοῦ Πακκὰρδ ἀνευρεθέντα λείψανα σώζονται. Καὶ μεθ' ὅλας τὰς συλήσεις καὶ καταστροφὰς τόμοι ὁλόκληροι δὲν ἀρκοῦσι πρὸς περιγραφὴν τῆς ἐν τοῖς ὑπολειπομένοις τοῦ Παρθενῶνος τοῦ Ἰκτίνου καὶ Φειδίου λειψάνων ἐνυπαρχούσης τελείας καλλονῆς.

Τὸ περὶ τὸν Παρθενῶνα ἔδαφος, ἰδίως πρὸς νότον, κεκάλυπται ὑπὸ μεγάλων τεμαχίων μαρμάρων, ὑπὸ τῆς ἐκρήξεως ἐκριφθέντων. Κάτωθεν αὐτοῦ τὸ ἔδαφος ἀποτελεῖται ἐκ γιγαντιαίων τυμπάνων ἀκατεργάστων, προωρισμένων ἴσως διὰ τὰς στήλας τοῦ ναοῦ καὶ διά τι ἐλάττωμα μὴ χρησιμοποιηθέντων· ὑπ' αὐτὰ κεῖται στρῶμα τεμαχίων μαρμάρου προερχομένων ἐκ τῆς κατὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἱεροῦ κατεργασίας τῶν μαρμάρων, εὑρέθησαν δὲ καί τινα ἐργαλεῖα. Τέλος ἀνασκάψαντες ἀνεῦρον τρίτον στρῶμα συγκείμενον ἐκ λειψάνων τοῦ ἀρχαίου Παρθενῶνος καὶ ἑτέρων οἰκοδομημάτων πυροληθέντων καὶ κρημνισθέντων ὑπὸ τῶν Περσῶν· εἰσὶ δὲ καὶ λείψανα ὑδραγωγείου ἐκ κεχρωματισμένης ὀπτῆς γῆς, τέφρα ἀνάμικτος λειψάνοις ἀγγείων καὶ ἀγαλματίων καὶ τεμαχίων μολύβδου καὶ ὀρειχάλκου. Πάντα ταῦτα τὰ ἀντικείμενα εὑρίσκονται ἐν τῇ Ἀκροπόλει κανονικῶς ἐκτεθειμένα πρὸς θέαν.

Τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀττάλου προσφερθέντων ἀγαλμάτων οὐδὲν ἴχνος σώζεται. — Διευθυνόμενοι πρὸς τὸ Ἐρεχθεῖον συναντῶμεν καλλιτεχνικώτατα λείψανα τοῦ κυκλοτεροῦς ναοῦ τῆς Ῥώμης καὶ Αὐγούστου, τοῦ δ' Ἐρεχθείου καὶ τοῦ ναοῦ τῆς πολιάδος Ἀθηνᾶς μόλις αἱ στοαὶ καὶ οἱ τοῖχοι σώζονται. Ἡ μετατροπὴ αὐτοῦ εἰς ἐκκλησίαν καὶ χαρέμιον, αἱ ἀνήθικοι λῃστεύσεις τοῦ *ἐντιμοτάτου* λόρδου Ἐλγίνου, ἡ ἁρπαγὴ τῶν κατὰ καιροὺς *φιλομούσων* περιηγητῶν καὶ οἱ σεισμοὶ κατέστρεψαν τὰς ἐσωτερικὰς διαιρέσεις καὶ τὸ πλεῖστον τῶν ἐξωτερικῶν κοσμημάτων. Διαφαίνεται ἔτι μέρος τοῦ περιβόλου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνοίγεται τὸ κάταγμα τοῦ βράχου συγκοινωνοῦν πρὸς τὸ σπήλαιον τῆς Ἀγλαύρου, δι' οὗ οἱ Πέρσαι εἰσήλασαν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἐνταῦθα ἀνεκαλύφθη μέρος τῶν ἀναγλύφων τῶν κειμένων ἐπὶ τῆς ἐκ μέλανος ἐλευσινιακοῦ μαρμάρου ζωηφόρου, τῆς βορείου στοᾶς καὶ πολύτιμοι στῆλαι, ἐξ ὧν ἔγνωμεν τὰς πρὸς τελείωσιν τοῦ ναοῦ γενομένας δαπάνας καὶ τὰ ποσὰ τὰ ἀφιερωθέντα εἰς τὴν γλυπτικὴν, ζωγραφικὴν καὶ ἐπιχρύσωσιν τοῦ περικαλλεστάτου τῆς ἀρχαιότητος ἔργου.

Τέλος ἐπανιόντες πρὸς τὰ προπύλαια βλέπομεν τὰ λείψανα τοῦ βάθρου τῆς *Προμάχου Ἀθηνᾶς* καὶ ἐπὶ τοῦ βράχου τὰς ἐγκαρσίους στρίγγας, τὰς καταδεικνυούσας ὅτι ὁ βράχος οὐδέποτε ἐκαλύφθη ὑπὸ πλακοστρώσεων. Ἐκεῖθεν δὲ ὥςπερ ὁ Παυσανίας κατερχόμεθα τοῦ ἱεροῦ βράχου ἐνεοὶ ἐνώπιον τοιούτου κάλλους ἔργων ὑψιπέτιδος φαντασίας, ἧς τὴν πτῆσιν ἡ γραφὶς ἀδυνατεῖ ἀκολουθῆσαι . . .

ΟΙ ΘΕΡΑΠΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΧΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΚΑΤΗ

ΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ.

Μέχρι τοῦδε ἐκάμαμεν τὸν σοφὸν, περιηγούμεναι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν καθηγητῶν τῆς ἀνατομίας τὰ ὀστᾶ, τὰ ὁποῖα ἐπειδὴ εἶναι κεκρυμμένα ὑπὸ τὸ δέρμα δὲν ἠδυνάμεθα νὰ γνωρίτωμεν χωρὶς νὰ σπουδάσωμεν. Τώρα ὅμως ἀρίνουσαι κατὰ μέρος τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἀρκετὰ μᾶς ἐκόστισαν—τὸ ὁμολογῶ—δυνάμεθα νὰ συνδιαλεχθῶμεν μόνοι ἐπ' ὀλίγον ἐν ἀνέσει. Ὅλος ὁ κόσμος εἰζεύρει τὸ *ἵστασθαι, κάθησθαι, γονατίζειν, κατακλίνεσθαι*· εἰσὶ δ' αὐτὰ τόσον γνωστὰ εἰς σὲ ὅσον καὶ εἰς τοὺς καθηγητὰς τῆς ἰατρικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Φρονῶ ὅμως ὅτι πρέπει νὰ ἐνασχοληθῶμεν καὶ περὶ αὐτῶν, διότι δὲν ἀρκεῖ εἰς μίαν κόρην νὰ ἵσταται ὀρθὴ καὶ εὐθεῖα, πρέπει ἀκόμη νὰ ἠξεύρῃ καὶ τὸ διατί.

Ἀλλ' ἠξεύρεις περὶ τίνος εἰμὶ ὑποχρεωμένη ὅπως σοὶ ὁμιλήσω; Περὶ τοῦ νόμου ὁ ὁποῖος στρέφει τὴν γῆν περὶ τὸν ἥλιον καὶ κανονίζει ἀπ' ἀρχῆς τῆς δημιουργίας τὸν δρόμον τῶν ἀστέρων ἐν τῷ ἀπείρῳ διαστήματι.

Ὁ ἄνθρωπος πολὺ ὑπερηφανεύεται, διότι εἶναι τὸ μόνον ζῷον τῆς δημιουργίας, τὸ ὁποῖον βαδίζει ὄρθιον καὶ τὸ μέτωπον ὑψωμένον πρὸς τὸν οὐρανὸν ἔχον. Ἡ ὑπερηφανία αὕτη εἶναι νόμιμος; ἀλλ' ἄπαντα τὰ μεγαλεῖα ἀποκτῶνται διὰ μόχθων. Ὁ δὲ ἐπιθυμῶν νὰ παύσῃ βαδίζων διὰ τῶν τεσσάρων ποδῶν πρέπει πολὺ νὰ προσέχῃ, ὅπως διατηρῇ τὴν ἰσορροπίαν καὶ φροντίζῃ προσεκτικῶς περὶ τοῦ *κέντρου τῆς βαρύτητος*, τὸ ὁποῖον ἑκάστην στιγμὴν κινδυνεύει νὰ παρασυρθῇ ἐκεῖθεν τῆς ὑποστηριζούσης αὐτὸ βάσεως.

Εἰς τὴν λέξιν ταύτην *κέντρον βαρύτητος* σὲ βλέπω ἀποροῦσαν καὶ σχεδὸν ὁμολογοῦσαν ὅτι δὲν ἐννοεῖς, ἐν τούτοις ἐν τῇ λέξει ταύτῃ περιλαμβάνεται ὁλόκληρος ἱστορία. Ὑπάρχει μυστηριώδης, σταθερὰ καὶ διηνεκὴς δύναμις, ἡ ὁποία ἑλκύει ὅλα τὰ σώματα μεγάλα καὶ μικρὰ τὰ μὲν πρὸς τὰ δὲ, τὸ φυλλάδιον τοῦ «Ἑλληνισμοῦ» τὸ ὁποῖον τὴν στιγμὴν ταύτην ἀναγινώσκεις, πρὸς σὲ καὶ σὲ πρὸς τὴν γῆν, τὴν γῆν πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὸν ἥλιον πρὸς τὸ ἄγνωστον ἡμῖν κέντρον.

Ἐὰν ποτὲ μοὶ ἐπιτρέψῃς νὰ σὲ ὁδηγήσω εἰς μικρὰν—διὰ τῶν βιβλίων ἐννοεῖται—περιήγησιν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, θὰ σοὶ διηγηθῶ ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς ἕλξεως ἐκείνης, ἥτις εἶναι ἡ θεμελιώδης βάσις τοῦ ἀστρονομικοῦ συστήματος. Σήμερον ἀρκοῦμαι ὅπως σοὶ εἴπω ὅτι ὅσον σῶμα τι εἶναι μεγαλήτερον καὶ ἐγγύτερον, τόσον μείζων εἶναι ἑλκτική του δύναμις. Λοιπὸν τὸ βιβλίον ὅπερ κρατεῖς, ἡ τράπεζα παρὰ τῇ ὁποίᾳ κάθησαι, τὸ ἁρμάριον, ἡ γειτονικὴ οἰκία, ὁ Ὑμηττὸς, ὁ Λυκαβηττὸς σὲ ἑλκύουν πρὸς τὸ μέρος των, ἀλλ' ἐπειδὴ πάντα ταῦτα εἰσὶ μηδὲν συγκρινόμενα πρὸς τὴν γιγαντιαίαν σφαῖραν ἐν ᾗ οἰκοῦμεν, ἥτις καὶ αὕτη μᾶς ἑλκύει, διὰ τοῦτο αἱ ἕλξεις αὐτῶν ἐξαφανίζονται ἐνώπιον τῆς ἕλξεως τῆς γῆς. Ἐξ ἄλλου ἡ

σελήνη, ὁ ἥλιος καὶ ἅπαντες οἱ ἀστέρες τοιοῦτοι βλέπεις τὸ ἑσπέρας εἰς τὸν οὐρανόν—ἴνα μοὶ εἴπω τὰ ἑκατομμύρια ἀστέρων, τὰ ὁποῖα δὲν βλέπεις—σὲ κλοῦσι πρὸς ἑαυτούς. Ὁ ἥλιος λ. χ. εἶναι 1,400,000 μεγαλήτερος τῆς γῆς, ἥτις συγκρινομένη πρὸς αὐτὸν πάει πλέον ἀπὸ τοῦ νὰ ἦναι γιγαντιαία, ὁμοιάζει δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῶν μυριάδων κόσμων ὡς κόκκος ἄμμου ἐντὸς σωροῦ χαλίκων. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ γῆ, ὁ κόκκος αὐτὸς ἄμμου, εἶναι ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν, ὁ δὲ ἥλιος ἀπέχει ἀφ' ἡμῶν 35 ἑκατ. λευγῶν, οἱ δὲ ἀστέρες εἰς ἀποστάσεις τὰς ὁποίας δὲν τολμῶ νὰ ὁρίσω, ὅλαι αἱ προσκλήσεις των αἱ προερχόμεναι ἐκ τοῦ βάθους τῶν οὐρανῶν, φθάνουσι μέχρις ἡμῶν τόσον πολὺ ἀσθενεῖς, ὥστε κατανικῶνται ὑπὸ τῆς ἕλξεως τῆς γῆς, ἥτις τόσον πλησίον ἡμῶν οὖσα ἔχει περισσότερα ἐφ' ἡμῶν δικαιώματα. Τὸ τηλεβόλον ἔχει φωνὴν πολὺ ἰσχυροτέραν ἀπὸ ἐμέ, ἀλλ' ἐὰν κανονοβολῶσιν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἐνῷ ἡμεῖς συνδιαλεγόμεθα ὁμοῦ εἰς τὸ δωμάτιόν σου, μόλις θὰ ἀκούσῃς ἀσθενῶς τοῦ κρότου τοῦ τηλεβόλου, διότι θὰ τὸν καλύπτῃ ἡ φωνὴ ἐξησθενημένον ἐκ τῆς μεγάλης ἀποστάσεως.

Ὥστε ἡ ἑλκτικὴ δύναμις τῆς γῆς εἰς τὴν ἕλξιν ἡμῶν δὲν ἔχει ἰσχυροὺς ἀντιπάλους. Ἡμεῖς ἀνήκομεν εἰς αὐτήν, καὶ ἐὰν δὲν ἔχομεν ἐν ἡμῖν ἰσχυρὰν δύναμιν ὅπως ἀντιπαλαίσωμεν κατὰ ταύτης, θὰ ἐμένομεν προσκεκολλημένοι ἐπὶ τῆς γῆς ὅπως ὅλα τὰ ἄψυχα ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα μένουσιν ἀκίνητα ἐνόσω ξένη δύναμις δὲν κινεῖ ταῦτα. Τὸ τοιοῦτον εἶναι ἡ *βαρύτης* τῶν σωμάτων τὴν ὁποίαν καταμετροῦμεν διὰ τῶν προσπαθειῶν, ἃς χρειαζόμεθα ὅπως ἀπομακρύνωμεν ταῦτα τῆς γῆς, ἤτοι ὅπως θριαμβεύσωμεν κατὰ τῆς ἕλξεως τὴν ὁποίαν αὕτη ἐπ' αὐτῶν ἀσκεῖ· ὅταν κυρτοῖς ὅλους τοὺς μυῶνας σου, ὅπως πηδήσῃς τὴν κόπωσιν τὴν ὁποίαν αἰσθάνεσαι πρέπει ν' ἀποδώσῃς εἰς τὴν γῆν καὶ ὄχι εἰς τὸ σῶμα σου τὸ ὁποῖον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ δὲν ἔχει *βάρος*. Ἐὰν εὕρισκον ῥάβδον τινὰ κατὰ γῆς καὶ ἤθελον νὰ ἕλξω ταύτην οὐδεμία δυσκολία θὰ μοὶ παρουσιάζετο ἐὰν τὴν ἐκράτεις σὺ θὰ ἐδυσκολευόμην ὀλίγον, ἐὰν ὁ ἀδελφός σου, περισσότερον καὶ ἐὰν ὁ πατήρ σου, δὲν θὰ κατώρθουν νὰ ἀφαιρέσω αὐτῷ ταύτην. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὴν βαρύτητα τῶν σωμάτων. Ἐὰν ὑπέθετες ὅτι τὴν στιγμὴν ταύτην εὑρίσκεσο ἐπὶ τοῦ ἡλίου, ὅπου ἡ ἑλκτικὴ δύναμις εἶναι εἰκοσιοκτάκις μείζων τῆς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἀντὶ 40 ὀκάδων ὅσας βαρύνεις ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ ἐβάρυνες 1120 καὶ θὰ σὲ συνεβούλευον νὰ μὴ πηδᾷς ἐκεῖ οὐδὲ κἂν νὰ κινῆσαι καὶ ἵστασαι ὀρθία. Ἐὰν εὑρίσκεσο εἰς ἕνα ἐκ τῶν μικροτέρων πλανητῶν ὧν ἡ ἑλκτικὴ δύναμις εἶναι 26κις μικροτέρα τῆς γῆς, θὰ ἐβάρυνες μόνον $1\frac{1}{2}$ ἕως 2 ὀκάδας, θὰ ἔκαμνες δὲ πηδήματα 10 μέτρων, τὴν αὐτὴν ἣν καὶ ἐδῶ μετεχειριζομένη δύναμιν. Ἀλλὰ, φίλη μου, μὲ τὰς φλυρίας ἐλησμόνησα τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος· ἂς ἔλθωμεν εἰς αὐτό.

Ὅταν ἀμφοτέρωθεν ἰσάριθμον βάρος θέτῃς ἐπὶ τῆς πλάστιγγος, ἡ ῥάβδος ἡ φέρουσα ταύτην, μὴ δυναμένη οὔτε ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους οὔτε ἐκ τοῦ ἄλλου νὰ κλίνῃ χωρὶς νὰ ἐγείρῃ τὸ ἕτερον καὶ ἐπειδὴ ἡ γῆ ἕλκει πρὸς ἑαυτὴν καὶ τὰ δύο μέρη διὰ τῆς αὐτῆς δυνάμεως μένει ἀμφίῤῥοπος μεταξὺ τῶν δύο ἀντιθέτων προσκλήσεων καὶ τηρεῖ εἰς τὴν θέσιν των διὰ τῆς ἀκινησίας της τὰς δύο πλευρὰς τῆς πλάστιγγος, αἵτινες τότε *ἰσορροποῦσι*.

Τώρα ἐνθυμήθητι τὴν γραμμὴν, ἣν ἄλλοτε ἐφέραμεν ἐκ τῆς κεφαλῆς διαιρέσαντες τὸ σῶμα εἰς δύο ἴσα μέρη καὶ ὡς ἐκ τούτου ἰσοβαρῆ. Ἐὰν τὰ δύο ταῦτα μέρη ἐχωρίζοντο θὰ ἔπιπτον ἀμέσως τὸ μὲν ἐκ δεξιῶν καὶ τὸ δὲ ἐξ ἀριστερῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰσὶν ἡνωμένα συγκρατοῦσιν ἄλληλα· τοῦ δεξιοῦ μέρους μὴ δυναμένου νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς γῆς χωρὶς νὰ παρασύρῃ καὶ τὸ ἀριστερὸν καὶ ἀντιστρόφως. Ἰσορροποῦσι λοιπὸν οὕτω καὶ ταῦτα.

Τώρα φαντάσθητι δευτέραν γραμμὴν διαιροῦσαν τὸ σῶμα εἰς δύο ἴσα μέρη τὸ ἐμπρόσθιον καὶ ὀπίσθιον, ἀρκεῖ δὲ ἡ γραμμὴ αὕτη νὰ φέρεται κανονικῶς καὶ τὸ σῶμα οὐδέποτε θὰ πέσῃ οὔτε πρὸς τὰ ἐμπρός, οὔτε πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἂν φανταασθῇς τρίτην γραμμὴν διαιροῦσαν τὸ σῶμα ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω εἰς δύο ἴσα μέρη, ἐκεῖ ὅπου αἱ τρεῖς γραμμαὶ θὰ συναπαντηθῶσι ὑπάρχει σημεῖον τι κοινὸν καὶ εἰς τὰς τρεῖς, τὸ ὁποῖον ἐν ὅσῳ ὑποστηρίζεται ὑπὸ μιᾶς βάσεως, οὐδέποτε θὰ καταπέσῃ· τὸ σημεῖον αὐτὸ εἶναι τὸ *κέντρον τῆς βαρύτητος*.

Σὲ ἐκούρασα ὀλίγον ὅπως εὕρω τὸ *κέντρον τῆς βαρύτητος*, ἀλλὰ εἰξεύρεις καὶ αὐτὸ πόσον κουράζει τοὺς ἀνθρώπους ὅταν ἵστανται ἐπὶ μακρὸν ὄρθιοι; τότε δὲ καὶ ἡ ὀσφὺς παραπονεῖται διότι εἶναι ἠναγκασμένη διαρκῶς νὰ τὸ ἐπιβλέπῃ καὶ τὸ κρατῇ εἰς τὴν θέσιν του, τὴν ὁποίαν εἶναι πολὺ πρόθυμον νὰ ἐγκαταλείψῃ.

Τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος κεῖται εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ, πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἐντὸς τοῦ σώματος. Ὅπως σῶμά τι μὴ πίπτῃ πρέπει ἡ γραμμὴ ἡ φερομένη ἐκ τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητός του πρὸς τὴν γῆν νὰ πίπτῃ ἐπὶ στηρίγματος ἢ ἐπὶ τοῦ διαστήματος τοῦ περιλαμβανομένου ἐντὸς διαφόρων στηριγμάτων· ἐννοεῖς δὲ ὅτι ὅσον ἡ βάσις εἶναι μείζων τόσον σταθερότερον εἶναι τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος· οὕτω τὰ τετράποδα ζῷα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ὡς βάσιν ὁλόκληρον τὸ διάστημα τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῶν τεσσάρων ποδῶν των, εἶναι προφυλαγμένα κατὰ παντὸς κινδύνου πτώσεως.

Οἱ ἄνθρωποι ἔχομεν ὡς βάσιν τοὺς δύο πόδας ἡμῶν, ὅταν δὲ μένομεν ὄρθιοι ἡ γραμμὴ ἡ φερομένη ἐκ τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος δὲν λήγει κάτωθεν τῶν ἀστραγάλων, ἀλλ' εἰς τὸ μέσον τοῦ ποδὸς καὶ ἐνίοτε εἰς τὸ ἄκρον, πλησίον τῶν δακτύλων. Δοκίμασον νὰ στηριχθῇς ὀρθία ἐπὶ τῶν ἀστραγάλων καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι ταχέως θὰ καταπονηθῇς.

Τώρα τὸ πολύτιμον αὐτὸ κέντρον τῆς βαρύτητος ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ κοινὴ σωτηρία δυνάμεθα ὅταν ἐπαπειλεῖ κίνδυνον νὰ τὸ μετατοπίσωμεν, ὅπως οἱ λαοὶ ἀλλάζουσι πρωτευούσας. Παρατήρησον τοὺς σχοινοβάτας· οὗτοι ὡς βάσιν μεταχειρίζονται σχοινίον ἑνὸς δακτύλου εὔρους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ περίφημος ἐκείνη γραμμὴ πρέπει ἐπακριβῶς νὰ πίπτῃ, διότι ἐὰν πέσῃ ἀλλαχοῦ ὁ σχοινοβάτης κινδυνεύει νὰ κατακρημνισθῇ. Οὗτος δὲν δύναται νὰ εὐρύνῃ τὴν βάσιν, ἥτις εἶναι ἀμετάβλητος, πρέπει δὲ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ μεταβάλλῃ θέσιν, ὅπως διατηρῇ τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος εὐθὺ ἄνωθεν τοῦ σχοινίου· πρὸς τοῦτο μεταχειρίζεται τὸ μακρὺ ἐκεῖνο ξύλον τὸ ὁποῖον κρατεῖ εἰς τὰς δύο του χεῖρας καὶ τὸ ὁποῖον φέρει ἄλλοτε πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἄλλοτε πρὸς τ' ἀριστερὰ, ἀντιθέτως τῆς κλίσεως τῆς γραμμῆς τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος.

Ὑπάρχουσι περιστάσεις, καθ' ἃς τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος ῥίπτεται ἐκτὸς τῶν συνήθων ὁρίων του, ἀναγκαζόμεθα δὲ τότε ὑπὸ νέους ὅρους νὰ κανονίσωμεν τὴν στάσιν ἡμῶν. Εἶδες τοὺς ἀχθοφόρους ὅταν θέτωσιν ἐπὶ τῶν ὤμων των μέγα βάρος; εἰξεύρεις διατί κυρτοῦσι τὸ σῶμα των πρὸς τὰ ἐμπρός; Διότι ἐκ τοῦ προστιθεμένου πρὸς τὰ ὀπίσω βάρους τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος μετατοπίζεται καὶ ἡ κάθετος γραμμή του φέρεται ὄπισθεν τῶν ποδῶν των, ὥστε ἐὰν ἔμενον εὐθεῖς θὰ ἔγκυον τὴν ἰσορροπίαν καὶ θὰ ἔπιπτον· διὰ τοῦτο κυρτοῦσι τὸ σῶμα πρὸς τὰ ἐμπρός, ὅπως ἔλθῃ καὶ ἐμπρὸς μέρος τοῦ συσσωρευθέντος ὄπισθεν βάρους καὶ ἐπέλθῃ ἰσορροπία. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ *στραγαλοπῶλαι* οἱ φέροντες ἔμπροσθέν των κρεμάμενον τὸ κινητὸν πραντοπωλεῖον των, κυρτοῦσι τὸ σῶμα πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ ἀνοίγουσι περισσότερον τοὺς πόδας ὅπως καταστήσωσι τὴν βάσιν μείζονα.

Ἴσως ἐδοκίμασας ποτὲ νὰ ἐγείρῃς διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος, εἶδες πῶς ἀμέσως ἀφ' ἑαυτοῦ ὁλόκληρον τὸ σῶμα σου ἔκλινε πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος; Τὸ ἔπραξες ὅπως ἰσορροπήσῃς· καὶ τότε σὲ ὡδήγει μόνον τὸ ἔνστιγκτον, τώρα θὰ σὲ ὁδηγῇ ἡ *γνῶσις*.

Ἡ πάλη αὕτη τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τῆς ἕλξεως τῆς γῆς καθίσταται ὀλιγώτερον ἐπίπονος ὅταν κάθηται διότι καὶ ἡ βάσις γίνεται εὐρυτέρα καὶ πλησιέστερον τῆς γῆς ὑπάρχει τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος. Ἐν τούτοις καὶ τότε ἐξακολουθεῖ ἡ πάλη πρὸς τὰ ἀνώτερα μέλη τοῦ σώματος τὰ ὁποῖα ἡ γῆ ζητεῖ διακαῶς νὰ ἑλκύσῃ πρὸς ἑαυτήν· διὰ τοῦτο ὅταν ὁ ὕπνος σὲ καταλαμβάνει καθημένην, ἡ κεφαλή σου κλίνει πρὸς τὰ κάτω, ἐπειδὴ οἱ μυῶνες οἱ ὁποῖοι ἀνταγωνίζονται κατὰ τῆς ἕλξεως τῆς γῆς ὑποχωροῦσιν εἰς ταύτην.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος εἶναι κατακεκλιμένος ἡ γῆ δὲν τὸν ἑλκύει πλέον, διότι τὸν ἔχει ἤδη εἰς τὴν ἐξουσίαν της. Δὲν θὰ κατηγορήσω τὴν στάσιν ταύτην, τὴν τόσον πολὺ ἀγαπητὴν εἰς τοὺς ὀκνηροὺς καὶ τῆς ὁποίας καὶ αὐτοὶ οἱ ἐργατικώτεροι μεγάλην ἔχουσιν ἀνάγκην· πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἶναι ἡ ὀλιγώτερον ἔνδοξος ἐπειδὴ εἶναι ἡ εὐκολωτέρα. Τοῦτο ὅμως, δὲν πρέπει, μικρά μου, νὰ σὲ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ κατακλιθῇς εἰς τὴν κλίνην σου· ὅταν ἡ μήτηρ σου σὲ θέσῃ· ἡ ἀνθρωπίνη ἀδυναμία ἔχει τὰ δικαιώματά της, τὰ ὁποῖα ὁ παραγνωρίζων ἀδικεῖ ἑαυτόν· δὲν πρέπει λοι-

πόν νὰ θεωρήσῃς τὸν ὕπνον ὡς ταπείνωσιν, ἐπειδὴ καὶ οἱ λαοὶ ἐνίοτε *κωμοῦνται*, ὅπως ἀνακτήσωσι νέας δυνάμεις καὶ ἰσχυρότεροι ἀναλάβωσι τὸ ἔργον τῆς προόδου.

ΛΥΘΩ

ΦΡΕΔΕΡΙΚΗ—ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΙΣ

I

Ὁ πρῶτος τοῦ Γοιθίου ἔρως θελκτικόν ἐστι εἰδύλλιον· ἡ ἠὼς αὐγάζει τοῦτο, τὸ δ' ἕκρ ἐπιστέφει· οἱ κελαρυσμοὶ τῶν διαυγῶν ῥυάκων καὶ τὰ ἄσματα τῶν πτηνῶν μίγνυνται τοῖς ψιθύροις αὐτοῦ· οἱ δ' ἀσπασμοί του εὐωδιῶσιν ὥςπερ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ, περιελίσσεται καὶ ἐξελίσσεται ὡς τόνος αὐλοῦ, οὗτινος ἡ ἐσχάτη μόνον φωνή ἐστι θρηνώδης.—Ὁ Γοίθιος ἀφίκετο εἰς Στρασβούργην τῷ 1770 ὅπως ἀκολουθήσῃ νομικῆς μαθήματα. Ἦν εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἔτους· ἡ καλλονὴ αὐτοῦ ἦν θαμβωτική· ἡ ἐν τοῖς μεγάλοις μέλασιν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ λάμψις ηὔγαζε τὴν νεότητά του. Εἶχεν ἀναγνώσει τὸν *τοποτηρητὴν τοῦ Οὐακεφιλδ* ὅτε ὁ φίλος αὐτῷ Βέϋλανδ εἰσήγαγε παρά τινι οἰκογενείᾳ οὗσῃ ἀκριβὴς ἀντιγραφὴ τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου τοῦ Γολδσμήθ. Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἦν ἡ τοῦ Βριὼν, ἱερέως ζῶντος ἐν τῇ κώμῃ Σεζενχάϊμ, μετὰ τῆς συνεύνου καὶ τῶν δύο θυγατέρων αὐτοῦ, ἐν πρεσβυτερίῳ φιλοξένῳ, ὥςπερ ἡ παλαιὰ καλύβη τοῦ Φιλήμονος. Ὁ Γοίθιος παρουσιάσθη ὑπὸ τὸ φαιὸν κρυπτόμενος ἔνδυμα πτωχοῦ σπουδαστοῦ τῆς θεολογίας, ὅμοιος πρὸς τοὺς θεοὺς τοὺς διερχομένους τὰς χώρας ὡς ἐπαῖται ὅπως δοκιμάσωσι τὴν φιλοξενίαν τῶν θνητῶν.

Ἡ Φρεδερίκη ἐνεφανίσθη, ἀχύρινον φέρουσα ἐπὶ τῆς χειρὸς πῖλον, ὁ δὲ ποιητὴς μετεμελήθη διὰ τὸν μετεμφιεσμόν. Αὕτη ἐπεφάνη ὡς νύμφη τῶν δασῶν, ὁ δὲ θάλαμος ἐν ᾧ εἰσῆλθεν ἐφάνη αἴθνης φωτὸς καὶ ἀνθέων ἀνάπλεως. Αὕτη ἀναγεννᾶται ῥαδινὴ καὶ φαιδρὰ, ὑπὸ τὴν πρωϊνὴν ἀκτῖνα τῆς πρώτης ταύτης ἡμέρας, ἐν τῇ εἰκόνι ἣν οὗτος μετὰ τοσούτους ἐνιαυτοὺς ἐχάραξε.

«Βλέπω ταύτην ἔτι μετὰ τοῦ βραχέως χιτῶνος τοῦ λευκοῦ καὶ κυκλικοῦ, τοῦ ἀποκαλύπτοντος μέχρι τῶν ἀστραγάλων τὸν κομψότερον ποδα, τοῦ λευκοῦ στηθοδέσμου, τοῦ συσφίγγοντος ταύτην, καὶ τοῦ ἐκ μέλανος *ταφφετᾶ* ζωστῆρος κατὰ τὸ ἥμισυ χωρικὴν καὶ ἥμισυ ἀστήν. Εὐκίνητος καὶ ἐλαφρὰ ἐβάδιζεν ὡς εἰ οἱ πόδες ταύτης οὐδὲν ἔφερον, ὁ δὲ τράχηλος ἐφαίνετο ἄγαν λεπτοφυὴς διὰ τοὺς μακροὺς ξανθοὺς πλοκάμους τῆς ὡρκίας κεφαλῆς της. Οἱ θελκτικοὶ κυανοῖ ὀφθαλμοὶ, περὶ αὐτὴν πλήρη ἀγχινοίας βλέμματα ἔρριπτον, ἡ δὲ κομψὴ ἀνάσιμος ῥὶς ἐλευθέρως ἠγείρετο ἐν τῷ ἀέρι μὴ φαινομένη ὅτι πιστεύει εἰς τὴν ὕπαρξιν θλίψεων καὶ φροντίδων ἐν τῷ κόσμῳ». Ἅπασα ἡ ἡμέρα ὑπῆρξε μαγευτικωτάτη· ἡ καλλονὴ ἦν εὐθυμοτάτη· ἡ νεᾶνις ἦν ἔτι παιδίον· αὕτη ἐφλυάρει ὡς ῥέει τὸ ὕδωρ καὶ ὡς ᾄδει ὁ κορυδαλός. Αὕτη εἶχε τὸν παιδικὸν γέλωτα τὸν τοσοῦτον ἁρμόζοντα εἰς τὰ χείλη παρθένου. Μετά τινα συνδιάλεξιν ὁ πατὴρ ὡδήγησε τὴν Φρεδερίκην πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου· αὕτη ἐδοκίμασεν ὅπως παίξῃ μελαγχολίαν τινὰ, ἀπέτυχε καὶ ἐγειρομένη μετὰ τοῦ χαρίεντος γέλωτος τοῦ μηδέποτε τὸ αὐτῆς πρόσωπον καταλείποντος· «Ἐὰν ᾄδω κακῶς, εἶπεν, οὐδόλως πταίει τὸ κύμβαλον οὐδ' ὁ μουσικοδιδάσκαλος. Ἀλλ' ἀνεμείνατε ὅπως ἐξέλθωμεν καὶ θ' ἀκούσητε τ' Ἀλσατικὰ καὶ Ἑλβετικὰ ᾀσματίδιά μου...» Τὸ ἑσπέρας περιεπάτησαν εἰς τὴν ἐξοχήν. Ἡ Φρεδερίκη ἐλάβετο τοῦ βραχίονος τοῦ Γοιθίου, πάντοτε ὁμιλοῦσα καὶ γελῶσα. Οὗτος ἤκουεν ἐν σιγῇ· ἡ φλυαρία τῆς νεάνιδος ἵπτατο ἐπὶ τῶν ῥεμβασμῶν του· ἐνῷ δ' οἱ χαρακτῆρες ταύτης ἀπεκρύπτοντο ὑπὸ τοῦ λυκαυγοῦς, οὗτος ὑπελάμβανεν ὅτι κρεῖττον ἐν τῇ καρδίᾳ της βλέπει.... Εἶδεν ἐν αὐτῇ ἀστέρας ὥςπερ ἐν τῷ στερεώματι.—Ὁ Γοίθιος ἦν ἐρωτευμένος.

Ἐπανῆλθε δὲ μετά τινας ἡμέρας, πλουσίαν φέρων στολὴν· ἦν ἑορτὴ ἐν τῷ πρεσβυτερίῳ, εὔθυμοι ξένοι ἐπλήρουν τὸν οἶκον. Ἡ Φρεδερίκη ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ ὑποδέχηται, ὁ δὲ Γοίθιος ἐβοήθει ταύτην. Οὗτος ἐφεύρισκε μικρὰ παίγνια, αὐτεσχεδίαζε στίχους, διηγεῖτο νηρηΐδων μυθεύσεις, προύτεινε αἰνίγματα. Ὁ ἔρως ὑπηγόρευεν αὐτῷ τὸν ἔνθεον ἐνθουσιασμόν του. Ὑπερτάτη ἔμπνευσις ἐφαίνετο τῶν ἀγροτικῶν τέρψεων ἐξερχομένη. Ὡμοίαζε δὲ τῷ Ἀπόλλωνι μετέχοντι τῶν παιγνίων τῶν ποιμένων καὶ συνοδεύοντι τὸν ὀρχηθμὸν αὐτῶν διὰ τῆς λύρας.

Ὁ Γοίθιος καὶ ἡ Φρεδερίκη ἐκ πρώτης ὄψεως ἠράσθησαν ἀλλήλων. Ὁ ἔρως αὐτῶν ηὐξήνθη ἐλευθέρως ἐν μέσῳ τῶν ἀγροτικῶν ἑορτῶν τῶν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας παρατεθεισῶν. Ὁ οἶνος τοῦ Ῥήνου κυματωδῶς ἔρρεε, καὶ ἡ νεαρὰ Γερμανὶς πλῆρες μέχρι στεφάνης τὸ κύπελλον ἐρρόφα. Ἐλαφρὰ μέθη τὰς εὐτυχεῖς ταύτας βακχίδας ἔνυσσε. Ἀντήλλασσον ἀσπασμοὺς κατὰ τὰ ἀθῶα παίγνια, ἐκρύπτοντο αἴφνης ἐν μονήρει δενδρῶνι καὶ μακρὰν τῶν γονέων καὶ τοῦ θορύβου, ὡμίλουν περιπαθῶς περὶ μυρίων ἀντικειμένων, ἀλλήλων τὰς χεῖρας κρατοῦντες. Ἡ ἡμέρα ηὔγαζε τὴν ἄδολον καλλονὴν τῆς Φρεδερίκης, ἡ πεδιὰς ὅταν ἔτρεχεν ἐν αὐτῇ περιέβαλλε ταύτην ὡς διὰ τῶν κυμαινομένων πτυχῶν στολῆς· «Οἱ τρόποι, τὸ ἀνάστημα ταύτης οὐδέποτε ἐξεφαίνοντο θελκτικώτερα εἰμὴ ὅταν ἀνήρχετο ὑψηλὴν ἀτραπὸν, ἡ χάρις τῆς στάσεως αὐτῆς ἐφαίνετο ἀμιλλωμένη τῇ ἀνθούσῃ γῇ, ἡ ἀμετάβλητος γαλήνη τοῦ προσώπου πρὸς τὸν κυανοῦν οὐρανόν....Πόσον θελκτικὸν νὰ βλέπῃ τις ταύτην τρέχουσαν· ὡς ἡ ἔλαφος φαίνεται τὴν εἱμαρμένην αὐτῆς πληροῦσα ὅταν τρέχῃ ἐπὶ τῆς ἀναπτυσσομένης χλόης, οὕτω καὶ αὕτη διαυγέστερον ἐξεφαίνετο ὅταν ὥρμα δι' ἐλαφροῦ ποδὸς, διὰ τῶν λειμώνων, ὅπως ἀποζημιώσῃ λήθην, ζητήσῃ τι ἀπωλεσθὲν, ἀνακαλέσῃ πλανηθὲν ζεῦγος....»

Ἡ ἐλευθερία τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος ἐβασίλευεν ἐν τῷ ἐδενικῷ ἐκείνῳ πρεσβυτερίῳ. Ὁ γηραιὸς ἱερεὺς ἀφοσιωμένος εἰς τὰ ἔργα του ἐλάχιστα τὴν ποίμνην αὐτοῦ ἐπέβλεπεν· ἡ μήτηρ ἔτρεφεν ἐμπιστοσύνην τῇ θυγατρὶ, καὶ ἐνύμφευε ταύτην, ἐν τῇ φαντασίᾳ, μετὰ τοῦ ἰδανικοῦ ἐκείνου σπουδαστοῦ, ὃν πάντοτε ὡς μετεμφιεσμένον πρίγκηπα ὑπελάμβανε. Μετ' ὀλίγον ὁ Γοίθιος περιῆλθε μετὰ τῆς Φρεδερίκης τὰ περίχωρα. Ἡ χώρα αὕτη τοῦ Ῥήνου· αὐτὴ αὕτη ἡ δρόσος ἐστι. Τὰ ὕδατα ἀφθονοῦσι ὡς ᾄσμα ἐν τῇ ἐξοχῇ τὸν μορμυρισμόν των ἐξάγοντα, οἱ λειμῶνες πλήρεις ποιμνίων βραδέως ἀνερχομένων τοὺς λόφους, καλύπτονται ὑπὸ τῶν ἐξελισσομένων πολυσταφύλων ἀμπελοφυτειῶν. Μικροὶ οἰκίσκοι, ἄνθη ἐπὶ τῶν παραθύρων φέροντες, κλωσοὺς ἐπὶ τῶν ἐξωστῶν, ἔχουσιν ὄψιν ἑορτῆς, διὰ δὲ τῶν διηνοιγμένων παραπετασμάτων των περιπαθεῖς οἰκιακαὶ σκηναὶ διαφαίνονται. Κόραι νήθουσαι ἐν ταῖς ἠλακάτκις των, τέκνα ὑπνώττοντα ἐντὸς λυγίνων λίκνων, ὑπὸ τὴν φύλαξιν παιδίσκης, θεράπαιναι ἁπλόνουσαι ὑφάσματα, οἰνοποῖαι κυκλοῦντες λαμπροὺς ἀμφορεῖς ἢ μεγάλα κεχρωσμένα κύπελλα. Νομίζει τις ὅτι διεξέρχεται τὰ ἁπλοϊκὰ βουκολικὰ τοῦ Γέσνερ, ἔμπλεκ γερμανικῆς ἁπλότητος καὶ βιργιλιανῆς μιμήτεως. Ὁ Δάφνις ἐκεῖσε φυλάσσει τὸ αὐτοῦ ποίμνιον καπνίζων σύριγγα ἐκ πορσελάνης. Ἀναμφιβόλως ἐν γωνίᾳ τινὶ τῆς εὐδαίμονος ταύτης Ἀρκαδίας τὸ εἰδύλλιον αὐτῶν ἐτοιχίσθη καὶ οἱ δύο ἐραστὰ ἀντήλλαξαν τὸν ἀνεπανόρθωτον ἀσπασμόν. Ἡ Φρεδερίκη ἦν ἄνευ ὑπερασπίσεως, ἡ ἀφέλεια ἐστὶ γυμνότης. Αὕτη ἠρᾶτο μετ' ἐκείνης τῆς γερμανικῆς εἰλικρινείας τῆς παρομοιαζούσης τὴν λειποθυμίαν τῆς νεάνιδος πρὸς τὴν ἁπλοϊκὴν πτῶσιν παιδός. Τὸ ἡδονικὸν ἁμάρτημα διεπράχθη.

Αὕτη ἦν ἐρωτόληπτος, ὁ δὲ Γοίθιος ἐμαίνετο· τὸ ἄγνὸν καὶ χάριεν αὐτὸ ὂν προσετείριζεν αὐτὸν ταῖς οὐρανίαις ἡδοναῖς. Ἡ ἀποκοιμηθεῖσα ποίησις ἐξηγέρθη ἐν αὐτῷ μετὰ ἐκρινῆς λάμψεως· συμφωνία μολπῶν ἀνέβλυζε τῆς καρδίας του. Αὗται μεταξὺ πασῶν διακρίνονται ἐκ τοῦ περ παθοῦς καὶ ἐνθουσιώδους τόνου των. Τὸ ᾄσμα τοῦ ματίου ὁμοιάζει πρὸς μουσικὴν συμφωνίαν τῇ παμριλτάτῃ αὐτῷ δωρηθεῖσαν· μεγαλοπρεπὲς καὶ ζωηρὸν σάλπισμα, ὅπερ ἤθελεν ἐκλάβει τις ᾀδόμενον ὑπὸ ἀρχαίας ἀνθοστεφοῦς σάλπιγγος θριάμβου.

Ἐνίοτε ἐχωρίζοντο ἀλλήλων· ὁ Γοίθιος ἐπανήρχετο εἰς Στρασβούργην ὅπως ὑποβληθῇ εἰς ἐξετάσεις καὶ ἐναισίμους διατριβάς. Ἀλλὰ τότε ἡ ἐπιθυμία ὅπως ἐπανίδῃ τὴν Φρεδερίκην κατεκυρίευεν αὐτοῦ μετ' ἀκατανικήτου ἕλξεως. Κατελίμπανε τὴν αἴθουσαν τῶν παραδόσεων, ἵππευε καὶ ταχὺς ὡς ὁ ἀὴρ ἐν μέσῃ νυκτὶ ἀφικνεῖτο πιστεύων ὅτι θὰ ἐκπλήξῃ διὰ τοῦ ἀπροόπτου. Ἀλλ' ἡ Φρεδερίκη ἀνέμενεν αὐτὸν ὑπὸ ἐνδομύχου φωνῆς καθοδηγουμένη· ἡ καρδία ταύτης τοσοῦτον ταχέως ἔπαλλεν, ὅσον ἔτρεχεν ἐκεῖνος. Οὗτος ἤκουσε ταύτην λέγουσαν τῇ ἀδελφῇ εἰς τὸ οὖς· «βλέπεις, δὲν σοὶ τῷ εἶπον;» Καὶ ὁδηγοῦσα αὐτὸν εἰς τὸν θάλαμον παρέθετε δεῖπνον.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Τὸ πρῶτον χαλκοῦν Ἀγγλικὸν νόμισμα ἔκοπη τὸ 1665 ὑπὸ Καρόλου τοῦ Β'. Ἐν τοῖς Μουσείοις σώζονται μόλις ἀπὸ τοῦ 1672.

Η ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ[1]

Ἐκ τῶν τριῶν πλαστικῶν τεχνῶν, ἃς ἡ ὁμόφωνος πάντων τῶν ἐθνῶν ὁμολογία ἐχαιρέτισεν ὡς κατ' ἐξοχὴν ὡραίας τέχνας, ἡ γραφικὴ ἱστορικῶς τε καὶ χρονολογικῶς ἡ τελευταία ἐστι. Ἴσως τὴν πρώτην θέσιν διὰ τῆς ἐκτιμήσεως καὶ θαυματμοῦ ὃν ἐμπνέει ἀνέλαβεν. Ἀλλ' ὥςπερ ἡ μουτικὴ τὸ πρῶτον θεράπαινα ἁπλῆ τῆς ποιήσεως ὑπῆρξεν, οὕτω καὶ ἡ γραφικὴ ἐχρησιμευσεν ὡς ἐπίκουρος τῶν δύο ἑτέρων τεχνῶν, πάρεργος καὶ τελειωτής.

Πρώτη ἐν τῷ κόσμῳ ἐνεφανίσθη ἡ ἀρχιτεκτονική· αὕτη τὰς οἰκήσεις τῶν ἀνθρώπων ἤγειρε, τὰ μέγαρα τῶν ἡγεμόνων, τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν. Ἡ γλυπτικὴ προσελθοῦσα ταύτῃ ἀρωγὸς καὶ τῆς αὐτῆς ὕλης χρῆσιν ποιουμένη — ξύλου, λίθου, μαρμάρου — τὰ πρῶτα ταύτῃ παρέσχε κοσμήματα. Προστθέτουσα ταῖς γραμμαῖς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τοῖς σχήμασι τῆς γλυπτικῆς τὴν ἀρωγήν, θέλγητρον τῶν χρωμάτων, ἡ γραφικὴ τὸν τῶν οἰκοδομημάτων κόσμον ἐτελειώσεν.

Ἀλλ' ἡ ἀρχιτεκτονικὴ περιωρίσθη τὰς εἰκόνας αὐτῆς καὶ ὕλην ἐκ τῆς ἀνοργάνου λαμβάνουσα φύσεως. Ἡ στήλη ἦν κορμὸς δένδρου, ὡς τὰ λετώματα μετόπια καὶ τρίγλυφα τοῦ Παρθενῶνος, τὸ στέγασμα ἀρχικῆς καλύβης ἦσαν, ἐκ τῆς βροχῆς καὶ θυελλῶν ταύτην προφυλάττον. Μόνον ἡ τέχνη τὴν ἁπλῆν τεχνουργίαν ἐτελειοποίησεν, ἠγλάϊσε, μετεμόρφωσε, τὸ δὲ ὠραῖον προσετέθη τῷ ὠφελίμῳ "Οταν ἐδέησεν ὅπως κοσμήσωσι τ' ἀνάκτορα καὶ ναούς, ἡ γλυπτικὴ ἐγεννήθη ἐξ ἐπιστροφῆς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἑαυτόν. Ἐδοκίμασεν οὐχὶ πλέον ὅπως μιμηθῇ τὰ ἀντικείμενα, ἀλλὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μορφήν· «Θαυμάσας τὸ σῶμαν, ἄρχεται ἑαυτὸν ἀποθαυμάζων. Διαγινώσκει ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη μορφὴ ἀντικοκρίνεται τῷ πνεύματι· κανονιζομένη δ' ὑπὸ τῆς συμμετρίας καὶ ἀνάλογίας, ἐλευθέρα διὰ τῆς κινήσεως, ἔξοχος διὰ τὸ κάλλος, ἡ ἀνθρωπίνη μορφή, ἐκ πασῶν τῶν ζωῶν, εἶναι ἡ μόνη ἱκανὴ ὅπως ἐντελῶς τὴν ἰδέαν δηλώσῃ. Τότε μιμεῖται τὸ ἀνθρώπινον σῶμα... καὶ γεννᾶται ἡ γλυπτική».[2]

[1] Louis Viardot.

[2] Charles Blanc.

Ἀλλ' ὅταν εἶτα γεννᾶται ἡ γραφικὴ εὐρύτερον ὁρίζοντα, εὐρυτέραν κυριότητα ἐξελίσσει ἐνώπιον τοῦ ἀνθρώπου. Αὕτη ἅπασαν τὴν φύσιν περιβάλλει, σύμπασαν δὲ παραδίδει αὐτῷ. Γῆ τε καὶ οὐρανός, φῶς τε καὶ σκότος, ἄψυχά τε καὶ ἔμψυχα, πᾶν ὁρατὸν καὶ φανταστικόν, ἄγνωστον ἢ γνωστὸν καὶ αὐτὰ τῆς φαντασίας τὰ πλάσματα, δύνανται τῇ μαγικῇ ταύτης ἀρωγῇ ἀναπαραχθῆναι ἐνώπιον τοῦ ἐκπεπληγμένου καὶ τεθαμβωμένου ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀνθρώπου· «Τὸ σύμπαν ἐνώπιον ἡμῶν ἐμφανίζεται, λέγει ὁ Charles Blanc, καὶ ἐν τοῖς θεάμασι τῆς τέχνης, τὸ πρωταγωνιστοῦν τοῦ δράματος πρόσωπον, ὁ ἄνθρωπος, εἰκονίζεται ὑπὸ ὁλοκλήρου περιβαλλόμενος τῆς φύσεως, ἥτις ὥςπερ ὁ χορὸς τῆς ἀρχαίας τραγῳδίας, ἀποκριθήσεται διὰ τῶν αὐτῆς ἁρμονιῶν τοῖς αἰσθήμασιν ἅπερ οὗτος ἐκφράζει, ἐπαναλαμβάνουσα ἢ ἑρμηνεύουσα τὰ διανοήματα τούτου.»

Καίτοι τοσοῦτον ὑψηλὸν ἔχουσα προορισμὸν ἡ γραφικὴ, τὸ πρῶτον ἁπλῆ ὑπῆρξεν ἐπίχρισις, εἴτε γραμμῶν καὶ ἀναγλύφων ἐν ἔργοις ἀρχιτεκτονικῆς, εἴτε καλυμμάτων τοῦ σώματος ἐν ἔργοις γλυπτικῆς. Καὶ ὥςπερ τὰ ἔργα τῶν δύο μεταγενεστέρων τεχνῶν, ἡ ἐπίχρισις αὕτη, μείζονα διαύγειαν καὶ θέλγητρα προσθέτουσα εἰς τὰ ἀντικείμενα ἅπερ ἐφιλοτέχνει συνθετότερα τέχνη, ἦν ἔτι μᾶλλον σύμβολον ἢ μίμησις. "Οταν ὁ ὠκεανὸς εἰκονίζετο ὡς ὀργίλος θεὸς φέραν τὸν τρίτωνα καὶ ἡ τριαυμία ὑπὸ τοῦ πεπληρωμένου ἀσκοῦ τοῦ Αἰόλου, ἡ γραφικὴ ἁπλῶς τὸ ἐπιβάλλον τῶν χρωμάτων προσέθετε τῷ σχήματι ὅπως συμβολικῶς τὰς δυνάμεις καὶ ἁρμονίας τῆς φύσεως εἰκονίσῃ. Ἅπαντα τὰ ἀρχαῖα γραφικῆς, ἢ μᾶλλον χρωστικῆς, λείψανα τὰ μέχρις ἡμῶν διασωθέντα, εἴτε τῆς μεγάλης Ἰνδικῆς χερσονήσου, ἢν λίκνον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καλοῦσι, καὶ ἥτις πραγματικῶς τῶν ἀρυανῶν καὶ σημητικῶν φύλων ὑπάρχει, εἴτε τοῦ ἀρχαιοτάτου τῆς γηραιᾶς Αἰγύπτου καὶ Ἀσσυρίας πολιτισμοῦ, εἰσὶν ἁπλῶς συμβολικοὶ κόσμοι προστεθέντες τῷ συμβολισμῷ τῶν μορφῶν ἐν τοῖς ἔργοις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς.

Δέον ἐπὶ μακρὸν εἰσδῦσαι εἰς τὴν βραδεῖαν τὴν πλήρη ὀλιγοθήσεων ἀτραπὸν τῆς προόδου, ἣν τὸ ἀνθρώπινον διήνυσε πνεῦμα, ὅπως τέλος τὴν ζωγραφικὴν ἀνεύρῃ, ἐλευθερωθεῖσαν τῶν δεσμῶν τῆς ὑποτελείας, ἰδίᾳ καὶ ἐλευθέρως ἀσκουμένην, ὅπως εὕρῃ μετὰ τὰ οἰκοδομήματα καὶ ἀγάλματα τὸν πίνακα. Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ βιαίως, ἀποτόμως, καὶ ἄνευ διαδοχῆς παράγεται, φυσικὸν καὶ ἀναγκαῖον ὅτι ὅπως ἐξ ἁπλῆς κοσμητικῆς, εἰς τέχνην καὶ μάλιστα ἐκ τῶν συνθετοτέρων μεταμορφωθῇ ἡ γραφική, διαφόρους θὰ ἔλαβε φάσεις καὶ καταστάσεις. Οὕτω πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐξόδου ἐκ τοῦ ναοῦ καὶ ἐν τηλαυγεῖ ὁρίζοντι ἀναπτύξεως, ἀναφαίνεται μικρὸν κατὰ μικρὸν τοῖς ἀρχαίοις συμβόλοις τινὰς ἀκριβεστέρας τοῦ πραγματικοῦ βίου εἰκονίσεις προσθέτουσα, καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων καὶ κενῶν τοίχων τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων, ἀντικείμενα, δράματα, σκηνάς, ἐκ τῶν ἐθνικῶν ἐθίμων ἢ σελίδων τῆς ἱστορίας ἐξαχθείσας χαράττουσα. Οὕτω λ. χ. ἡ γραφικὴ ἐμφανίζεται ἡμῖν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ τῆς τρίτης περιόδου, ἐπὶ Μοίριδος, Ῥάμνου, Σεσώστριος κλ. Τὰ ὑπόγαια τῶν Θηβῶν, Καρνὰκ, Σαμὰν πλεῖστα λείψανα διετήρησαν ἡμῖν τῆς ἐφηβικῆς τέχνης, διερχομένης ἐκ τῆς δουλείας εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἐξ ἁπλῆς δούλης εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς κυρίας, ἐκ τῆς χρωστικῆς εἰς τὴν γραφικήν.

Τὸ πρῶτον εὑρίσκομεν λάρνακας μουμιῶν, κιβωτίδια ἐξ εὐόσμου ξύλου μὴ γεγλυμμένα, ἀλλ' ἐζωγραφημένα, καὶ ἅπερ ἀναπαράγουσι διὰ χρωμάτων ζωηροτάτων καὶ νωποτάτων ἐπιγραφὰς χαραχθείσας ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν λιθίνων σαρκοφάγων. Ἐπὶ τῶν προσώπων τῶν μουμιῶν εὑρίσκοντο προσωπίδες ἐφ' ὧν εἰκονίζεται ἡ μορφὴ τοῦ θανόντος καὶ μεταξὺ τῶν στεμμάτων περιάπτων, ὑποκεφάλων, εὑρίσκοντο πολυάριθμα ἀφομοιώματα τοῦ θανόντος, εἰκονίζοντα αὐτὸν ζῶντα μετὰ τῶν ἐνδείξεων τοῦ ἀξιώματός του, βασιλέως, ἱερέως, δικαστοῦ, πολεμιστοῦ, ἀλλὰ πάντοτε φέροντος σκεπάρνην καὶ σάκκον σπορῶν, ὅπως δηλώσωσιν ὅτι ἔδει ν' ἀσχοληθῇ περὶ τὴν γεωργίαν εἰς τὰς ὑπογείους χώρας τοῦ Ὀσίριδος. Ὡσαύτως τῶν ἐπὶ παπύρου ἱερογλυφικῶν χειρογράφων αἱ συμβολικαὶ εἰκονίσεις ἀληθεῖς εἰσὶ ζωγραφίαι. Ὡς καὶ οἱ πίνακες ταφῶν, οἱ εὑρισκόμενοι ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ὑπογείων, καὶ θρησκευτικῶν πομπῶν. Σώζονται ἐν τούτοις, καί τοι ἐλάχιστα, εἰκονίσεις τοῦ πραγματικοῦ βίου. Ἐν μιᾷ τούτων παρίστανται δοῦλοι φέροντες θηράματα, ἰχθῦς, ἀμφορεῖς· ἐν ἑτέρᾳ ἀροτρίωσις καὶ σπορά. Οἱ ἄνδρες εἰκονίζονται γυμνοὶ φέροντες μόνον περὶ τὰ ἰσχία τὸ σχέντι.

Ἀλλ' ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ τὴν γραφικὴν ἐν τῇ ἐφηβικῇ ἰσχύϊ αὐτῆς, δέον ὅπως διεξέλθῃ ἅπαν τὸ διάστημα τὸ χωρίζον τὴν Αἴγυπτον τῶν Φραὼ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τοῦ Περικλέους. Ἐν Αἰγύπτῳ τῆς τέχνης τὰς πτέρυγας ἐψαλλίδιζον οἱ ἱερεῖς διὰ κανόνων ἀμεταβλήτων, οὐδέποτε δ' ἐπέτρεπον αὐτῇ εἰς τὰς εἰκόνας τῶν θεῶν νὰ προσθέσῃ ἕτερόν τι ἐκτὸς τῶν τῶν βασιλέων καὶ ποντιφίκων. Αὕτη ἠγνόει τὴν λατρείαν τῶν ἡρώων καὶ νικητῶν· ἅπασαι δ' αἱ φάσεις αὐτῆς προόδου, ὑψώσεως, ταπεινώσεως, ἀναγεννήσεως, καὶ καταπτώσεως εἰς στενὰ ἁπλῆς τεχνουργίας ὅρια περιωρίζοντο.

Ἐν Ἑλλάδι πάντοτε δέον ἀνελθεῖν, ὅπως ἐν παντὶ πράγματι τὸν σπόρον καὶ καταγωγὴν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ ἀνεύρωμεν. Φιλοσοφία, νομοθεσία, τέχναι, ἐπιστῆμαι, βιομηχανία, τὰ πάντα ἐκ ταύτης ἐπήγασαν. Αὕτη ἡ παγκόσμιος παιδαγωγός ἐστι. "Οταν δ' ἡ Εὐρώπη κατακλυζομένη ὑπὸ τῶν βορειοδυτικόθεν κατιόντων βαρβάρων ἀπόλλυσι τὰ ἔνδοξα ἴχνη τῆς ἐνδόξου ταύτης παιδαγωγοῦ, εἰς τὰ σκότη τοῦ μεσαίωνος βυθίζεται. "Οταν δὲ χάρις τῶν Ἀράβων καὶ Βυζαντινῶν ταῦτα ἀνευρίσκῃ, ἐπανέρχεται εἰς τὸ φῶς, εἰσδύει ἐν τῇ ἀναγεννήσει, τῇ ἀκμῇ. Οὕτω τὰ ἴχνη τῆς ἀληθοῦς γραφικῆς ἐν Ἑλλάδι ζητήσωμεν.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ τρεῖς διαδοχικαὶ ἐποχαὶ διακριτέαι· ὁ αἰὼν τοῦ Πεισιστράτου (530 π. Χ.) διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικήν· ὁ τοῦ Περικλέους (440) διὰ τὴν γλυπτικὴν καὶ ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου (330) διὰ τὴν γραφικήν.

Πασίγνωστος ἡ ἱστόρησις περὶ τῆς Διβυτάδης τῆς νεκρᾶς Σικυωνίας, ἥτις ἐχάραξεν ἐπὶ τοῦ τοίχου τὴν μορφὴν τοῦ ἐραστοῦ της, εἰκονίζουσα τὴν σκιάν, ἣν ἐπ' αὐτοῦ ἔρριπτεν. Οὕτως ἔχομεν τὰς πρώτας ἀπαρχὰς τῆς γραφικῆς ἐν Ἑλλάδι, ἔνθα ἤρξατο ἀπὸ τῆς ἁπλῆς γραμμῆς τοῦ ἁπλοῦ χρώματος, ἐχώρησε διὰ παντοίων ἐλιγμῶν καὶ ἐκτροπῶν, ἑνώσασα τὰ χρώματα, σχηματίσασα τὰς κατατομὰς, σκιὰς, σκιόφως μέχρι τῆς ὑψίστης τελειότητος· ἀπὸ τοῦ Κορινθίου Κλεώπα, χρωματίζοντος δι' ἑνὸς χρώματος ἐξ ὠπτῆς γῆς καὶ τοῦ Ἀθηναίου Ἀπολλοδώρου τοὺς πρώτους κανόνας ὁρίσαντος, βαθμηδὸν ἀναπτυσσομένη καὶ τελειουμένη ὑπὸ

σειρᾶς ὁλοκλήρου καλλιτεχνῶν, ἐν οἷς διαπρεπῆ θέσιν κατέχουσιν οἱ Παρράσιος, Ζεῦξις, Τίμαντος, Πάμφιλος Ἀριστείδης, Νικόμαχος, Πρωτογένης κλπ. μέχρι τοῦ Ἀπελλοῦ, ὅστις omnes prius genitos futorosque separavit: κατὰ Πλίνιον.

Η ΑΤΜΗΛΑΤΟΣ ΟΙΚΙΑ

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΕΝ ΤΗι ΑΡΚΤΩΑι ΙΝΔΙΚΗι

ΥΠΟ

JULES VERNE

ΙΑ. ΑΝΤΙΚΡΥ ΑΛΛΗΛΩΝ

Οἱ αἱμοχαρεῖς Θοῦγοι, ἐξ ὧν τὸ Ἰνδοστὰν ἀπηλευθερώθη, ἀξίους αὐτῶν διαδόχους κατέλιπον τοὺς Δακοατίους. Ἀλλ' οἱ νέοι οὗτοι φανατικοὶ θανατοῦσιν οὐχὶ ὅπως προσφέρωσι θύματα τῇ θηριώδει Κάλι, θεᾷ τοῦ θανάτου, ἀλλ' ὅπως λῃστεύσωσιν.

Οἱ Δακοάτιοι δέχονται ἐν ταῖς τάξεσιν αὐτῶν πάντα διαφυγόντα τὴν ἀγγλικὴν ἀγχόνην, περιέρχονται νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὰς λεωφόρους, συνενοῦνται εἰς στίφη ὅπως λεηλατήσωσι τὰς κώμας, ἃς ἅμα τῇ ἐμφανίσει αὐτῶν οἱ ἐπτοημένοι κάτοικοι καταλιμπάνουσι. Ὑπὸ στίφους τοιούτων Δακοατίων, ἀγομένων ὑπὸ τοῦ Καλαγάνη, συνελήφθη ὁ συνταγματάρχης Μουνρὼ καὶ κτηνωδῶς τῶν ἑταίρων αὐτοῦ χωρισθεὶς ἤχθη πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς Γιουβουλπώρης.

Μνησθῶμεν τῆς 24 ἀπελθόντος μαΐου, καθ' ἣν ὁ Καλαγάνης ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ Σαχὶβ ὅπως ἀκουλουθήσῃ τὰ ἴχνη τοῦ συνταγματάρχου.

Εἶχεν ἀναχωρήσει αὐθημερόν. Ἐν Κουνπώρῃ συναντήσας τὸ Steam-House, ἠκολούθησεν αὐτὸ μέχρι τῶν Ἰμαλαΐων, ἔνθα εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ματθαίου Βὰν Γουΐτ, βέβαιος ὢν ὅτι ἡ μεταξὺ τοῦ sanitarium καὶ τοῦ κρὰλ συγκοινωνία ἔσεται τακτική· γνωστὸν πῶς εἵλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν περιηγητῶν καὶ εὐγνωμοσύνην τοῦ συνταγματάρχου καὶ πῶς ἠδυνήθη νὰ μάθῃ τὰ σχέδια αὐτῶν· ἔκτοτε μία μόνη ἰδέα πάσας τὰς πράξεις αὐτοῦ διηύθυνε, ἤτοι πῶς νὰ κατορθώσῃ νὰ παραληφθῇ ὡς ὁδηγὸς τῆς πρὸς νότον περιηγήσεως. Ὅπως τοῦτο κατορθώσῃ οὔτε τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς, οὔτε τῆς τῶν ἄλλων ἐφείσθη. Οὕτω βλέπομεν αὐτὸν σκοπίμως καταλιμπάνοντα τὴν θύραν τοῦ κρὰλ ἀσυζύγωτον, ὅπως εἰσελθόντα τὰ θηρία κατασπαράξωσιν ἢ δικασκορπίσωσι τοὺς βουβάλους καὶ οὕτως ἀναγκασθῇ ὁ Ματθαῖος Γουΐτ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἀρωγὴν τοῦ χαλκοῦ Γίγαντος ἵνα μεταβῇ μέχρι τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ τῆς Ἐταχάβ. Ἐκεῖ ἀπολυθέντων τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Βὰν Γουΐτ τῶν χικάρεων καὶ μετ' αὐτῶν τοῦ Καλαγάνη, ὑπεκρίθη ὅτι ἠμηχάνει περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ. Καὶ ὁ Βὰνξ κατέστησε τοῦτον ὁδηγὸν τῆς μέχρι Βομβάης πορείας. Ἔκτοτε ἡ τύχη τῆς ἐκδρομῆς ἦν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Καλαγάνη.

Ἅπαξ μόνον, ὅταν ὁ Βὰνξ ὡμίλησεν αὐτῷ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Νανὰ Σαχὶβ, μικροῦ δεῖν ἀπεκαλύπτετο μὴ συγκρατήσας σημεῖον ἀπιστίας. Ἀλλ' ἅπαντες οἱ Ἰνδοὶ ἐπίστευον ὅτι ὁ μυθώδης ναβὰβ ἦν ὑπερφυσικὸν ὄν, ὅπερ ὁ θάνατος ἠδυνάτει δαμᾶσαι.

Οὕτω τὸ Steam-House ἐξηκολούθησε τὴν πρὸς τὰς κλεισωρείας τῶν Βινδυῶν πορείαν καὶ μετὰ τὰς γνωστὰς περιπετείας οἱ περιηγηταὶ εἰσῆλθον ἐν τῇ λίμνῃ Πουτουρίᾳ.

Τότε ἀπῆλθεν—ἕνεκα ὑποψιῶν τοῦ συνταγματάρχου ἀκολουθήσαντος αὐτὸν καὶ τοῦ Γούμη—ὅπως μεταβῇ εἰς Γιουβουλπώρην. Ἀμφότεροι εἰσῆλθον εἰς τὰ ὕδατα τῆς λίμνης καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἀφίχθησαν εἰς τὴν ΝΔ ὄχθην αὐτῆς. Ἐβάδιζον ὁμοῦ βλέποντες ἀλλήλους, ἐπὶ τρεῖς ὥρας ἐν τῇ λεωφόρῳ τῆς Γιουβουλπώρης. Ὁ Γούμης ἠκολούθει ἐκ τοῦ πλησίον τὸν συνοδοιπόρον αὐτοῦ μεγάλην ἔχων μάχαιραν, ἐπὶ τῷ πρώτῳ δὲ κινδύνῳ θὰ ὥρμα κατὰ τοῦ Καλαγάνη ὅπως σφάξῃ αὐτόν.

Δυστυχῶς ὁ πιστὸς ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Ἡ νὺξ ἦν ἀσέληνος, ζοφερά. Εἰς εἴκοσι δὲ βημάτων ἀπόστασιν δὲν διέκρινεν ἄνδρα πρὸς αὐτοὺς βαδίζοντα, αἰφνιδίως λοιπὸν ἐν καμπῇ τινι τῆς ὁδοῦ ἀποτόμως ἤκουσε φωνὴν καλοῦσαν τὸν Καλαγάνην.

«Ἐδὼ Νασσὶμ» ἀπεκρίνατο ἐκεῖνος.

Καὶ πάραυτα ὀξεῖα κραυγὴ ἀντήχησεν ἀριστερόθεν τῆς ὁδοῦ· ἦν τὸ *κίσρι*, ἡ πολεμικὴ κραυγὴ τῶν θηριωδῶν φυλῶν τῆς Γουδβάνας, ἣν ὁ Γούμης πάραυτα ἀνεγνώρισε! Προαίσθημά τι παρεκίνησεν αὐτὸν ὅπως τραπῇ εἰς φυγὴν ἵνα εἰδοποιήσῃ τοὺς κυρίους του περὶ τοῦ κινδύνου. Οὕτω καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Καλαγάνης ἐ-

πλησίαζε τὸν Νασσὶμ, οὗτος ἐκρύβη ἐν τῷ δρυμῷ, ὥστε ἅμα ὁ Καλαγάνης μετὰ τοῦ Νασσὶμ ὑπέστρεψαν ὅπως θανατώσωσι τοῦτον, ὁ Γούμης ἦν ἤδη μακράν.

Ὁ Νασσὶμ ἦν ἡγέτης στίφους Δακοατίων ἀφοσιωμένων τῷ Νανὰ Σαχὶβ· μαθὼν δὲ τὴν φυγὴν τοῦ Γούμη, εἰσώρμησεν ἐν τῷ δρυμῷ μετὰ τῶν ὀπαδῶν του, ὅπως ἀνεύρῃ αὐτόν, ἀλλὰ μάτην. Οὕτω παύσας τὴν ἔρευναν ἠκολούθησε τῷ Καλαγάνῃ πρὸς τὴν λίμνην.

Ὁ Καλαγάνης εἶχε γνωστοποιήσῃ εἰς τὸ στῖφος τοῦτο τὴν προσεχῆ εἰς τὰ πέριξ τῆς λίμνης Πουτουρίας ἔλευσιν τοῦ συνταγματάρχου Μουνρώ, διὰ τοῦ Ἰνδοῦ ἐκείνου τοῦ ἀκολουθοῦντος τὸ καραβάνιον τῶν Βενζαρῶν, ὅστις ἦν αὐτὸς οὗτος ὁ Νασσίμ.

Ἀλλὰ μόνον τὸν συνταγματάρχην παρέλαβον, ὃν τὴν ἑβδόμην πρωϊνὴν ὥραν ἐξ ἤδη μίλια ἐχώριζον ἀπὸ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, οἵτινες τοῦ τελευταίου οἴκου των στερηθέντες, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐκείνῃ, οὐδένα τοῖς κακούργοις φόβον παρεῖχον.

Ἐν τούτοις ὁ θαρραλέος οὗτος ἀνὴρ ἐτήρει τὴν ψυχραιμίαν αὐτοῦ. Ἐβάδιζεν ἐν μέσῳ τῶν Ἰνδῶν ἕτοιμος διὰ πάντα. Ὑπεκρίνετο μάλιστα ὅτι δὲν ἔβλεπε τὸν προηγούμενον Καλαγάνην.

Ἐσκέπτετο λοιπὸν περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς καταστάσεώς του. Δὲν ἐπίστευεν εἰς ταῦτα μετοχὴν τοῦ Νανὰ, ἐπειδὴ ἐθεώρει αὐτὸν νεκρόν. Ἀλλ' ἑταῖρος τις τούτου, ὁ Βαλάο-Ῥάο ἴσως, ἀπεφάσισεν ὅπως τὴν ἐκδίκησιν τούτου τελέσῃ.

Ταυτοχρόνως ἀνεμιμνήσκετο τοῦ δυστυχοῦς Γούμη, μὴ ὄντος εἰς τὰς χεῖρας τῶν Δακοατίων. Ἀλλὰ μήτοι ἐφονεύθη ὑπ' αὐτῶν; Ἀλλὰ καὶ ἂν ἔζη καὶ ἂν μέχρι Γιουβουλπώρης προύχώρησεν ὅπως βοήθειαν ζητήσῃ, θ' ἀφικνεῖτο βραδέως.

Ἐν τούτοις τὸ στῖφος ταχύτατα ἐβάδιζεν. Ἀναμφιβόλως ὁ Νασσὶμ καὶ Καλαγάνης ἐπεθύμουν ὅπως πρὸ τῆς ἑσπέρας ἀφιχθῶσιν εἰς ὡρισμένον μέρος, ἔνθα ἡ τύχη αὐτοῦ θ' ἀπεφασίζετο. Μόλις ἅπαξ περὶ τὴν μεσημβρίαν ἔστησαν παρὰ τὴν ὄχθην μικροῦ ῥύακος ὅπως φάγωσι.

Τεμάχιον ἄρτου καὶ ξηροῦ κρέατος ἐδόθη τῷ συνταγματάρχῃ. Ἤδη εἶχον πλέον τῶν δεκαέξ μιλίων διανύσει, μετὰ μικρὰν δ' ἀναψυχὴν ἀνέλαβον τὴν ὁδὸν βαίνοντες πάντοτε πρὸς τὴν Γιουβουλπώρην. Μόλις περὶ τὴν πέμπτην ἑσπερινὴν ὥραν κατέλιπον τὴν λεωφόρον, διευθυνθέντες ἀριστερόθεν· τότε ὁ συνταγματάρχης ἠνώησεν ὅτι ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἦν ἐντελῶς εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ.

Μετὰ ἓν τέταρτον διήρχοντο στενὴν κλεισώρειαν ἑνοῦσαν τὸ ἄκρον τῆς κοιλάδος τῆς Νερβούδας μετὰ τοῦ ἀγριωτέρου μέρους τῶν Βουνδελκούνδων, ἀπέχοντος τριακόσια χιλιόμετρα ἀπὸ τοῦ Πὰλ τῆς Τάνδης. Ἐκεῖ ἠγείρετο τὸ πελαιὸν φρούριον τῆς Ῥιπώρης ἀπὸ καιροῦ ἐγκαταλελειμμένον· ἐπὶ τῆς πλατείας αὐτοῦ διὰ τοιχίσκου χωριζομένης ἀπὸ τῆς κάτωθεν ἀβύσσου, ἔκειτο οἰκοδόμημα ἡμικατεστραμμένον, χρησιμεῦον ἄλλοτε ὡς στρατὼν τῆς φρουρᾶς. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας μέγα τηλεβόλον ἔκειτο ἕνεκα τοῦ βάρους καὶ τῆς ἀρχαιότητος αὐτοῦ καταλειφθὲν ἐκεῖ.

Ἐνταῦθα μετὰ πορείαν πλέον τῶν εἴκοσι πέντε μιλίων ἤχθη ὁ δεσμώτης. Ἐνώπιον τίνος τέλος τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ θὰ εὑρίσκετο; ταχέως γνωσθήσεται.

Στῖφος Ἰνδῶν, ἐξελθὸν τοῦ στρατῶνος καὶ ἑνωθὲν μετὰ τῶν Δακοατίων περιεκύκλωσε τὸν συνταγματάρχην. Ὁ Καλαγάνης προυχώρησε πρὸς Ἰνδόν τινα ἁπλούσταται ἐνδεδυμένον, προσέκλινε, καὶ ἠσπάσατο τὴν χεῖρα αὐτοῦ μετὰ σεβασμοῦ.

Εἶτα ὁ Ἰνδὸς προύχώρησε βραδέως πρὸς τὸν δεσμώτην ῥίπτων πρὸς αὐτὸν βλέμμα λύσσης.

Ὁ συνταγματάρχης Μουνρὼ τοὺς βραχίονας συμπτύσσων ἀνέμεινεν αὐτόν. Ὅταν δ' ὁ Ἰνδὸς ἐπλησίασεν.

«Εἶναι ὁ Βαλάο Ῥάο, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ναβάβ! εἶπε μετὰ μεγίστης περιφρονήσεως.

— Ἰδὲ καλῶς! ἀπεκρίνατο ὁ Ἰνδός.

— Ὁ Νανὰ Σαχὶβ! προσέθηκεν ὁ συνταγματάρχης ἄκων ὀπισθοχωρῶν, ὁ Νανὰ Σαχὶβ ζῶν!...»

Ναὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ἄσπονδος ἐχθρὸς αὐτοῦ! ἀλλὰ τίς λοιπὸν ἐφονεύθη ἐν τῷ Πὰλ τῆς Τάνδης; ὁ Βαλάο Ῥάο, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ.

Ἡ καταπληκτικὴ ὁμοιότης τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν ἠπάτησε τοὺς στρατιώτας τῆς Λυκνώβης καὶ Κουνπώρης, οἵτινες ὑπέλαβον τὸν φονευθέντα ἀντὶ τοῦ Νανὰ Σαχὶβ!

Τοῦ συμβεβηκότος μεγάλως ὁ Νανὰ ἐπωφελήθη· καταλιμπάνων δὲ πρὸς στιγμὴν τὰ ἐπα-

νασταστικὰ σχέδια, ἐπεδόθη ἐντελῶς εἰς τὴν ἐκδίκησιν αὐτοῦ, ἣν τοσοῦτον αἱ περιστάσεις ηὐνόησαν. Ὁ συνταγματάρχης Μουνρὼ, πάντοτε ὑπὸ τῶν πρακτόρων του ἐπαγρυπνούμενος, ἀπῆλθε τῆς Καλκούττας ὅπως μεταβῇ εἰς Βομβάην. Ὁ Νανὰ ἐθεώρησεν εὔκολον ὅπως μέχρι τῶν Βινδυῶν παρασύρῃ αὐτὸν, δι' ὅπερ ἀπέστειλε τὸν Καλαγάνην.

Ὁ ναβὰβ κατέλιπε τότε τὸ πάλ τῆς Τάνδης καὶ κατέφυγεν εἰς τὸ φρούριον τῆς Ῥιπώρης μετά τινων Ἰνδῶν καὶ Δακοατίων. Ἀλλὰ τί ἤδη ἀπὸ τεσσάρων μηνῶν ἔπραττεν ἐκεῖ; Ἀνέμενεν ὅπως ὁ Καλαγάνης ἐκτελέσας τὴν ἀποστολήν του, εἰδοποιήσῃ αὐτὸν περὶ τῆς προσεχοῦς ἀφίξεως τοῦ συνταγματάρχου. Ὅπως δὲ μὴ ἡ εἴδησις τοῦ θανάτου αὐτοῦ μέχρι τοῦ Καλαγάνη ἀφιχθῇ καὶ κατελίπῃ οὗτος τὸ σχέδιον τῆς προδοσίας, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν τὸν Νασσὶμ ὅστις ἀναμιχθεὶς μετὰ τῶν Βενζαρῶν συνήντησε τὸ Steam-House ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Σίνδια καὶ ἐκοινοποίησε τῷ Καλαγάνῃ τὴν ἀλήθῃ τῶν πραγμάτων κατάστασιν.

Τότε ὁ Νασσὶμ ἐπανῆλθεν εἰς Ῥιπὼλ καὶ ἐγνωστοποίησε τῷ Νανὰ τί συνέβη ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Καλαγάνη ἐκ Βοπάλ.

Μετὰ τὰς πρώτας ἀνταλλαγείσας λέξεις οἱ δύο ἄνδρες ἠτένισαν ἀλλήλους σιγῶντες.

«Μουνρὼ, εἶπεν ὁ Νανὰ, οἱ ἰδικοί σου προσέδεσαν εἰς τὰ στόμια τῶν τηλεβόλων των τοὺς ἑκατὸν εἴκοσιν αἰχμαλώτους τοῦ Πεσχαβὰρ, καὶ ἔκτοτε πλέον τῶν 1200 Σιπαγύων ἔλαβον οὕτω τὸν θάνατον! Οἱ ἰδικοί σου ἀσπλάγχνως ἔσφαξαν τοὺς φυγάδας τῆς Λαχώρης, ἔσφαξαν μετὰ τὴν κυρίευσιν τῆς Δέλχης τρεῖς ἡγεμόνας καὶ εἰκοσιεννέα μέλη τῆς ἡγεμονικῆς οἰκογενείας, ἔσφαξαν ἐν Λυκνώβῃ ἑξακισχιλίους ἐκ τῶν ἡμετέρων καὶ τρισχιλίους μετὰ τὴν στρατείαν τοῦ Πενδζὰβ! Ἐν ὅλῳ ἐφόνευσαν 120 χιλ. ἀξιωματικοὺς καὶ στρατιώτας, 200 δὲ χιλ. αὐτοχθόνων. ἐστερήθησαν τῆς ζωῆς κατὰ τὴν ἐθνικὴν ἀποστασίαν!»

— Εἰς θάνατον! εἰς θάνατον! ἀνέκραξεν ἡ πλῆθυς.

Ὁ Νανὰ ἐπέβαλεν αὐτοῖς σιγήν. Ὁ συνταγματάρχης ἐσίγα.

«Σὺ Μουνρὼ, ὑπέλαβεν ὁ ναβὰβ, ἐφόνευσας, Ῥάνην τὴν ἐκ Ζάνσης, τὴν πιστήν μου σύντροφον! Πρὸ τεσσάρων δὲ μηνῶν ὁ ἀδελφός μου ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Ἄγγλων μένει δ' ἔτι ἀνεκδίκητος! Μουνρὼ, εἷς τῶν προγόνων σου, ὁ Ἕκτωρ Μουνρὼ, πρῶτος ἐφήρμοσε τὴν τρομερὰν ποινὴν, ἧς τοσαύτην χρῆσιν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1857 ἐποιήσατε. Οὗτος πρῶτος προσέδεσε τοὺς προγόνους ἡμῶν εἰς τὰ στόμια τηλεβόλων. Μουνρὼ, θ' ἀποθάνῃς ὡς τόσοι ἐκ τῶν ἡμετέρων!»

Εἶτα ἐπιστρεφόμενος.

«Βλέπεις τὸ τηλεβόλον αὐτό; εἶπεν. Εἶναι πλῆρες, αὔριον δὲ περὶ τὴν ἀνατολὴν ὁ κρότος αὐτοῦ θ' ἀναγγείλῃ ὅτι ἡ ἐκδίκησις τοῦ Νανὰ Σαχὶβ συνετελέσθη!»

Ὁ συνταγματάρχης μετὰ γαλήνης ἀτενίζων τὸν ναβὰβ.

«Ἔχει καλῶς, εἶπε, πράττεις ὅ,τι θὰ ἔπραττον, ἐὰν σὲ συνελάμβανον!»

Καὶ ἔσπευσεν ὅπως τοποθετηθῇ πρὸ τοῦ στομίου τοῦ τηλεβόλου, εἰς τὸ ὁποῖον προσεδέθησαν διὰ ἰσχυρῶν δεσμῶν αἱ χεῖρες αὐτοῦ. Καὶ τότε ἐπὶ μακρὰν ὥραν ἅπασα ἐκείνη ἡ πληθὺς τῶν Δακοατίων καὶ Ἰνδῶν χαμερπῶς ἐχλεύαζον αὐτόν. Ὁ συνταγματάρχης ἔμεινεν ἀπαθὴς εἰς τὰς ὕβρεις ὡς ἐπεθύμει νὰ ᾖ πρὸς τὸν ἐγγίζοντα θάνατον.

Εἶτα τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης, ὁ Νανὰ Σαχὶβ, Καλαγάνης καὶ Νασσὶμ ἀπεχώρησαν εἰς τὸν παλαιὸν στρατῶνα. Ἅπαν δὲ τὸ στῖφος πεπονημένον κατέλιπε τὴν πλατεῖαν ἀκολουθήσαν τοὺς ἀρχηγοὺς αὐτοῦ.

Ὁ Σὶρ Ἐδουάρδος Μουνρὼ διέμεινεν ἐνώπιον τοῦ θανάτου καὶ τοῦ Θεοῦ.

ΙΒ'. ΕΙΣ ΤΟ ΣΤΟΜΙΟΝ ΤΗΛΕΒΟΛΟΥ

Οἱ Δακοάτιοι κατὰ τὸ δεῖπνον αὐτῶν ἐκραύγαζον καὶ συνεζήτουν ὁρμητικῶς ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἰσχυροῦ ποτοῦ ἀράκ, οὗτινος ἄμετρον ἐποιοῦντο χρῆσιν. Ἀλλ' ἅπας ὁ θόρυβος οὗτος ἔπαυσε κατὰ μικρόν, ὁ δ' ὕπνος θὰ κατελάμβανε τούτους, πεπονημένους ἐκ τῆς πορείας.

Ὁ Σὶρ Ἐδουάρδος Μουνρὼ θὰ ἔμενεν ἀφύλακτος μέχρι τῆς ὥρας τοῦ θανάτου αὐτοῦ; Ὁ συνταγματάρχης ἠμερίμνει περὶ τούτου, ὅταν περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν εἶδεν Ἰνδὸν ἐξερχόμενον τοῦ στρατῶνος καὶ χωροῦντα πρὸς αὐτόν.

Ὁ Ἰνδὸς οὗτος θὰ διενυκτέρευε παρὰ τῷ συνταγματάρχῃ. Ἦλθε λοιπὸν εὐθὺς πρὸς τὸ τηλεβόλον ὅπως βεβαιωθῇ ἂν ὁ δεσμώτης εὑρίσκετο ἐκεῖ διὰ ῥωμαλέας χειρὸς ἐδοκίμασε τὰ δεσμὰ, εἶτα ὁμιλῶν καθ' ἑαυτόν.

«Δέκα λίτραι πυρίτιδος! εἶπε. Πρὸ πολλοῦ τὸ γηραιὸν τῆς Ῥιπὼρ τηλεβόλον σιγᾷ, ἀλλ' αὔριον θὰ ὁμιλήσῃ!...»

Ἡ παρατήρησις αὕτη εἴλκυσε μειδίαμα περιφρονήσεως εἰς τὰ χείλη τοῦ συνταγματάρχου· ὅσῳ τρομερὸς καὶ ἂν ἦν ὁ θάνατος, οὐδόλως ἐφόβιζεν αὐτόν.

Ἀναίσθητος ἐκ τῆς μέθης ὁ Ἰνδὸς, ᾖδε μεταξὺ τῶν ὀδόντων ἀρχαῖον παιάνα τοῦ Γουδβάνα, διακοπτόμενος καὶ ἐπαναρχίζων, ὡς εἰ ἡ μνήμη διέφευγεν αὐτῷ.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐλθὼν ἐνώπιον τοῦ Μουνρὼ ἐθεώρει αὐτὸν ἀσυναρτήτους ψιθυρίζων λόγους. Ἐξ ἐνστίκτου οἱ δάκτυλοι αὐτοῦ ἐδοκίμασαν δι' ἐσχάτην φορὰν τὰ δεσμὰ, εἶτα κατεκλίθη δέκα βήματα ἀριστερόθεν τοῦ στομίου τοῦ τηλεβόλου.

Ἐπὶ δέκα λεπτὰ ἔτι, ὁτὲ μὲν περιεστρέφετο ἐπὶ τοῦ τοπίου, ὁτὲ δὲ χωρῶν πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἐβύθιζε τὸ βλέμμα εἰς τὴν ἀχανῆ ἄβυσσον τὴν ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ φρουρίου ἐκτεινομένην. Ἀναμφιβόλως ἐσχάτην ἐποίει προσπάθειαν ὅπως μὴ ὑποκύψῃ εἰς τὸν ὕπνον. Ἀλλὰ τέλος ὑπὸ τοῦ μόχθου κατανικηθεὶς, ἐξετάθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ σκιὰ τοῦ προτειχίσματος ἐντελῶς ἀόρατον κατέστησεν αὐτόν.

Ἄλλως τε ἡ νὺξ ἦν βαθυτάτη. Πυκναὶ νεφέλαι, ἀκίνητοι κατὰ μῆκος τοῦ οὐρανοῦ ἐξειλίσσοντο. Ἡ ἀτμόσφαιρα τοσοῦτον ἤρεμος ἦν, ὡς εἰ τὰ ἄτομα τοῦ ἀέρος συνεκολλήθησαν ἀλλήλοις.

Ποίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ Μουνρὼ ἡ ἀγωνιώδης αὕτη νὺξ ἔσχε, λεχθήτω πρὸς δόξαν αὐτοῦ. Οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐσκέφθη ὅτι μετ' ὀλίγον κατακερματισθέντος τοῦ σώματος του, τὰ ἄμορφα λείψανα τῶν μελῶν αὐτοῦ θὰ ἀπώλλυντο Ὧραι τινὲς ζωῆς ὑπελείποντο αὐτῷ ἔτι, ἀνῆκον δ' εἰς τὴν ὕπαρξιν ἐκείνην τὴν τοσοῦτον εὐδαίμονα ἐπὶ μακρὸν χρόνον! ὁ βίος αὐτοῦ ἐξειλίσσετο μετὰ παραδόξου σαφηνείας. Ἅπαν τὸ παρελθὸν ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ ἀνεπαρίστατο.

Ἡ μορφὴ τῆς λαίδυς Μουνρὼ ἐξεφαίνετο ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἀνέβλεπεν αὖθις, ἐπανήκουε τὴν τάλαιναν ἐκείνην, ἣν ἐθρήνει ὡς τὰς πρώτας ἡμέρας, οὐχὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς καρδίας! Ἐφαντάζετο ταύτην νεάνιδα, ἐν τῇ ὀλεθρίᾳ πόλει Κουνπώρῃ, ἐν τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ, ἔνθα τὸ πρῶτον εἶδεν, ἐγνώρισεν, ἠγάπησε ταύτην!

Τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα εὐδαίμονα ἔτη, τὰ ἀποτόμως ὑπὸ τῆς τρομερωτέρας τῶν καταστροφῶν περανθέντα, ἀναπαρίσταντο ἐν τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ μετὰ τοσαύτης διαυγείας, ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ πραγματικότης τοσοῦτον «*πραγματική*» οὐκ ἦν! Τὸ μεσονύκτιον ἤδη παρῆλθε, καὶ ὁ σὶρ Ἐδουάρδος οὐδόλως ἠσθάνθη τοῦτο. Ἐν τρισὶν ὥραις ἀνεμνημονεύθησαν τρία ἔτη, ἅπερ μετ' αὐτῆς διῆλθε! ναὶ καὶ ἡ φαντασία αὐτοῦ ἐμάκρυνεν αὐτὸν τοῦ πεδίου τούτου τῆς Ῥιπὼρ, ἀπέσπασε τοῦ στομίου τοῦ τηλεβόλου, ὅπερ ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου θὰ ἐκρότει.

Ἀλλὰ τότε ἡ φρικώδης τῆς πολιορκίας τῆς Κουνπώρης λύσις ἐνεφανίσθη αὐτῷ· ἡ φυλάκισις τῆς λαίδυς Μουνρὼ καὶ μητρὸς αὐτῆς ἐν τῷ Βίβι-Γὰρ, ἡ σφαγὴ αὐτῶν καὶ τέλος τὸ φρέαρ ἐκεῖνο, τάφος δικκοσίων θυμάτων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τέσσαρας μῆνας πρότερον δι' ἐσχάτην φορὰν ἐθρήνησε!

Καὶ ὁ μυσαρὸς ἐκεῖνος Νανὰ Σαχὶβ ὁ τὰς σφαγὰς ἐπιτελέσας, ἦν ἐκεῖ, ὄπισθεν τῶν τειχῶν τοῦ στρατῶνος! Εἰς τὰς χεῖρας δ' ἐκείνου εἶχε πέσει οὗτος, ὁ θελήσας ὅπως τὸν φονεύσῃ τῇ δικαιοσύνῃ παραδώσῃ! Ὁ Σὶρ Ἐδουάρδος Μουνρὼ ὑπὸ τυφλῆς ὀργῆς φλεγόμενος, ἀπέλπιδα προσπάθειαν ὅπως τὰ δεσμὰ διαρρήξῃ ἐποίησε. Τὰ σχοινία ἔτριξαν καὶ οἱ δεσμοὶ ἐπιταθέντες εἰς τὰς σάρκας αὐτοῦ εἰσῆλθον· ἐξήγαγε κραυγὴν οὐχὶ ὀδύνης, ἀλλ' ἀνισχύρου λύσσης.

Ἐπὶ τῇ κραυγῇ ταύτῃ, ὁ Ἰνδὸς ἤγειρε τὴν κεφαλὴν, ἀνεμνήσθη δ' ὅτι ἦν ὁ φύλαξ τοῦ δεσμώτου. Ἠγέρθη λοιπὸν, προύχώρησεν ἀσταθῶς πρὸς τὸν συνταγματάρχην, ἔθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, ὅπως βεβαιωθῇ περὶ τῆς παρουσίας του καὶ ἡμικεκοιμισμένος.

«Αὔριον, εἶπε, ἅμα τῇ ἀνατολῇ Μπούμ!»

Εἶτα ἐπιστραφεὶς πρὸς τὸ περιτείχισμα κατεκλίθη αὖθις. Μετὰ τὴν ματαίαν προσπάθειαν γαλήνη τὸν συνταγματάρχην κατέλαβε. Ἡ σειρὰ τῶν σκέψεων αὐτοῦ μετεβλήθη, ἐκ φυσικοῦ δὲ τῶν ἰδεῶν συνδυασμοῦ, ἀνεμνήσθη τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, ἐκαέρθη μήπως καὶ οὗτοι ἔπεσαν εἰς χεῖρας ἑτέρου στίφους Δακοατίων, τὴν αὐτὴν τύχην λαβόντες. Ἀλλ' ἐὰν ὁ Ναβὰβ τὸν θάνατον καὶ τούτων ἀπεφάσιζε, ἐν τῇ ποινῇ

αὐτοῦ θὰ προσήρτα καὶ τούτους, διπλασιάζων οὕτω τὴν ἀγωνίαν του. Οὐχί! μόνον κατ' αὐτοῦ—ἤλπιζε τοῦτο—ὁ Νανὰ τὸ μῖσος αὐτοῦ ἐκορέννυε! 'Αλλ' ἂν οὗτοι ἦσαν ἐλεύθεροι τί ἔπραττον; Ἔλαβον τάχα τὴν ὁδὸν τῆς Γιουβουλπώρης, ἐφ' ἧς ὁ Χαλκοῦς Γίγας, ὃν οἱ Δακοάτιοι ἠδυνάτουν νὰ καταστρέψωσιν ἠδύνατο ταχέως ἀνέλθῃ; 'Εκεῖθεν ἱκαναὶ αἱ βοήθειαι! 'Αλλὰ πῶς ἠδύναντονὰ μάθωσι ποῦ ὁ συνταγματάρχης ἦν; Οὐδεὶς τὸ φρούριον τῆς 'Ριπὼρ, τὸ κρυσφήγετον τοῦ Νανὰ ἐγίνωσκε. 'Αλλ' ὁ Νανὰ δι' αὐτοὺς ἦν νεκρός! οὐχί! οὐδὲν ὑπὲρ τοῦ δεσμώτου ἠδύναντο!

'Εκ τοῦ Γούμη οὐδεμία πλέον ἐλπίς· ὁ Καλαγάνης ἀναμφιβόλως θ' ἀπηλλάγη αὐτοῦ· καὶ ὁ Γούμης μὴ ὢν ἐκεῖ, θὰ προηγήθη τοῦ κυρίου του εἰς τὸν τάφον!

Οὕτως εἰς τὰς πρώτας αὐτοῦ ἐπανῆλθε σκέψεις, ἀνεμιμνήσκετο τῶν κατακηλουσῶν τὴν καρδίαν αὐτοῦ εὐδαιμόνων ἐκείνων ἡμερῶν! Πόσαι ὧραι διέρρευσαν οὕτω, ἄγνωστον. 'Η νὺξ ἦν ἔτι ζοφερὰ, οὐδ' ἡ πρώτη τῆς ἠοῦς λάμψις ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ὀρέων διεφάνη ἔτι· ἐν τούτοις θὰ ἦν ἡ τετάρτη πρωϊνὴ ὥρα, ὅταν τὴν προσοχὴν τοῦ συνταγματάρχου παράδοξον φαινόμενον εἵλκυσε. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἠτένισαν αἴφνης σταθερῶς, καὶ ἅπασαι αἱ ὑπὸ τῶν ἀναμνήσεων αὐτοῦ ἀνακληθεῖσαι εἰκόνες ἐξηλείφθησαν αἴφνης ἐνώπιον ἀπροόπτου καὶ ἀνεξηγήτου ἐμφανίσεως. Τῷ ὄντι ὁ συνταγματάρχης οὐκ ἦν μόνος ἐπὶ τοῦ τοπίου ἐκείνου τῆς 'Ριπώρ· Φῶς, ἀμυδρὸν ἔτι, διεφάνη εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ. Διεκινεῖτο σπινθηρίζον, ἡμισβεννύμενον, ἀναλαμβάνον αὖθις τὴν λάμψιν αὐτοῦ, ὡς εἰ ἐλάχιστα ἀσφαλὴς χεὶρ ἐκράτει αὐτό.

Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ προσηλώθησαν εἰς τὸ κινούμενον φῶς, οὗτινος αἰθαλόεις ἐξήρχετο καπνός.

«Εἷς τῶν ἑταίρων μου· εἶπε καθ' ἑαυτόν. 'Ο Γούμης ἴσως! 'Αλλ' οὐχί... Δὲν θὰ ἤρχετο μετὰ φωτὸς δυναμένου νὰ προδώσῃ αὐτόν. 'Αλλὰ τίς ἔστι;»

Τὸ φῶς βραδέως προσήγγιζε· ὠλίσθισε τὸ πρῶτον κατὰ μῆκος τοῦ τείχους τοῦ παλαιοῦ στρατῶνος, καὶ ὁ σὶρ 'Εδουάρδος ἐφοβήθη μήπως τις ἐκ τῶν ὑπνωττόντων ἰνδῶν ἴδῃ αὐτό. Εὐτυχῶς τὸ φῶς διῆλθεν ἀπαρατήρητον, μετ' οὐ πολὺ δ' ἀφίχθη εἰς τὸ τεῖχος τῆς ἐπάλξεως καὶ ἐκινήθη κατὰ μῆκος τοῦ χείλους αὐτῆς, ὡς φλὸξ τῆς 'Αγίας Ἕλμας κατὰ τὰς θυελλώδεις νύκτας.

Τότε ὁ συνταγματάρχης διέκρινεν εἶδος φάσματος, ἄνευ ὡρισμένου σχήματος, «σκιάν», ἣν τὸ φῶς τοῦτο ἀτελῶς ἐφώτιζε. Τὸ οὕτω χωροῦν ὂν ὑπὸ μακροῦ ἐκαλύπτετο πέπλου, τήντε κεφαλὴν καὶ βραχίονας αὐτοῦ ἀποκρύπτοντος.

'Ο δεσμώτης ἀκίνητος ἐκράτει τὴν ἀναπνοὴν αὐτοῦ. 'Εροβεῖτο μήπως τὸ φάσμα τοῦτο παροργίσας, ἴδῃ σβεννυμένην τὴν φλόγα ἧς ἡ λάμψις ὡδήγει αὐτὸ ἐν τῇ σκοτίᾳ.

'Εν τούτοις τὸ φάσμα προύχώρει ἐκ δεξιῶν, ἱστάμενον ἐνίοτε καὶ εἶτα ἀναλαμβάνον τὸ βῆμα.

Τέλος προσήγγισεν ἀρκούντως ὅπως δυνηθῇ ὁ συνταγματάρχης νὰ διακρίνῃ αὐτό. Ἦν ὄν μέσου ἀναστήματος, οὗ τινος πραγματικῶς μακρὺς πέπλος, ὁλόκληρον τὸ σῶμα ἐκάλυπτε. 'Εκ τοῦ πέπλου τούτου ἐξήρχετο χεὶρ κρατοῦσα ἀνημμένην δᾴδα.

«Τρελλός τις ἐπισκεπτόμενος τὸ στρατόπεδον τῶν Δακοκτίων, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ συνταγματάρχης. 'Εὰν ἀντὶ δᾴδὸς ἐκράτει μάχαιραν... ἴσως ἠδυνάμην...»

Οὐκ ἦν τρελλός· ἐν τούτοις ὁ συνταγματάρχης σχεδὸν ἐμάντευσε. Ἦν ἡ τρελλὴ τῆς κοιλάδος τῆς Νερβούδας, τὸ ἄνουν πλάσμα, ὅπερ ἀπὸ τεσσάρων μηνῶν ἐν ταῖς Βινδύαις ἐπλανᾶτο, πάντοτε σεβαστὸν καὶ φιλοξένως ὑποδεχόμενον παρὰ τῶν προληπτικῶν Γούνδων. Οὐδ' ὁ Νανὰ Σαχίβ, οὐδέ τις τῶν ἑταίρων αὐτῷ ἐγίνωσκε οἷον μέρος εἰς τὴν προσβολὴν τοῦ Πάλ τῆς Τάνδης ἡ «*Πλαγωμένη φλὸξ*» ἔσχε. Πολλάκις ἤδη ἀνῆλθεν εἰς τὸ φρούριον τῆς 'Ριπώρης, οὐδεὶς δὲ διενοήθη ὅπως ἐκδιώξῃ αὐτήν. Τυχαίως δὲ καὶ ταύτην τὴν νύκτα εὑρίσκετο ἐκεῖ. 'Ο συνταγματάρχης οὐδὲν περὶ ταύτης ἐγίνωσκεν. Οὐδέποτε ἤκουσέ τι περὶ τῆς «*Πλαγωμένης φλογός*» καὶ ἐν τούτοις τὸ ἄγνωστον αὐτὸ πλάσμα τὸ πλησιάζον αὐτὸν, ὅπερ ἴσως θὰ τῷ ὡμίλει, βιαίους παλμοὺς ἐν τῇ καρδίᾳ του προύκάλει.

Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ τρελλὴ προσήγγισε τὸ τηλεβόλον. 'Η δᾴς ταύτης ἀσθενεῖς ἐξήγαγε λάμψεις, ἐφαίνετο δὲ μὴ βλέπουσα τὸν δεσμώτην, καίτοι ἀντικρὺ αὐτοῦ οὖσα.

Ἐννόει ἡ τρελλὴ εἰς τί θὰ ἐχρησίμευε τὸ τηλεβόλον αὐτό· διατί δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος εἰς τὸ

στόμιον αὐτοῦ ἦν προσδεδεμένος; Οὐχί, ἀναμφιβόλως. Αὕτη ἦν ἐκεῖ ὅπως πανταχοῦ, ἀναισθητοῦσα. 'Επλανᾶτο δὲ τὴν νύκτα ταύτην ὅπως πολλάκις ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ προμαχῶνος τῆς 'Ριπώρης. Εἶτα θ' ἀπήρχετο τὴν ἀτραπὸν κατιοῦσα ὅπως ἀφιχθῇ εἰς τὴν κοιλάδα καὶ ἐκεῖθεν βαδίσῃ ὅπου οἱ πόδες θὰ ἔφερον ταύτην!

'Ο συνταγματάρχης προσεκτικῶς πᾶν κίνημα ταύτης ἠκολούθει. Εἶδε ταύτην διελθοῦσαν ὄπισθεν τοῦ τηλεβόλου, εἶτα προχωρήσασαν μέχρι τοῦ ὑπνώττοντος 'Ινδοῦ, καὶ αὖθις ἐπιστραφεῖσαν. 'Αόρατος λοιπὸν δεσμὸς ἐκώλυε ταύτην ὅπως προχωρήσῃ; Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ ἀκατανόητον ἔνστικτον ἐπανέφερε ταύτην ἐνώπιον τοῦ συνταγματάρχου!

Νῦν ἡ καρδία τοῦ Μουνρὼ βιαιότερον ἔπαλλεν.

'Η Πλανωμένη Φλὸξ ἦν ἐγγύτατα αὐτοῦ, ἤγειρε δὲ τὴν δᾴδα αὐτῆς μέχρι τοῦ προσώπου τοῦ δεσμώτου ὅπως κρεῖττον τοῦτον διακρίνῃ. Διὰ τῶν ὀπῶν τοῦ πέπλου οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἐφάνησαν ἐξ ἀσυνήθους φλογὸς λάμψαντες.

Εἶτα ἡ ἀριστερὰ τῆς τρελλῆς χεὶρ ἐμάκρυνε τῆς κεφαλῆς κατὰ μικρὸν τὰς πτυχὰς τοῦ πέπλου, τὸ δὲ πρόσωπον ἐφάνη ὁλόκληρον, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ δεξιὰ χεὶρ της διεκίνει τὴν δᾴδα ἰσχυροτέραν ἐκπέμψασαν λάμψιν.

'Ημιπεπνιγμένη κραυγὴ τοῦ στήθους τοῦ δεσμώτου ἐξῆλθε.

«Λαυρεντία! Λαυρεντία!»

'Επίστευεν ἑαυτὸν μαινόμενον· οἱ δ' ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ πρὸς στιγμὴν ἐκλείσθησαν.

Ναὶ ἡ λαίδυ Μουνρώ! αὕτη ἡ λαίδυ Μουνρὼ ἦν ἐνώπιον αὐτοῦ!

«Λαυρεντία....Σύ!...Σύ!» ἐπανελάμβανεν.

'Η λαίδυ Μουνρὼ οὐδὲν ἀπεκρίθη. Οὐδὲ κἂν δ' ἐφαίνετο ἀκούουσα αὐτόν.

«Λαυρεντία!...τρελλή!...τρελλὴ, ναί!...ἀλλὰ ζῶσα!»

'Ο σὶρ 'Εδουάρδος ἀδύνατον ἐκ ποιᾶς τινος ὁμοιότητος ν' ἀπατηθῇ. 'Η εἰκὼν τῆς νεαρᾶς συζύγου του βαθύτατα ἐν ἑαυτῷ ἦν κεχαραγμένη. Οὐχί! μετὰ ἐννεατῆ χωρισμὸν, ὃν ἐπίζευεν αἰώνιον, ἡ λαίδυ Μουνρὼ, μεταβληθεῖσα μὲν, ἀλλ' ὡραία ἔτι, ὡς ἐκ θαύματος δὲ τῶν δημίων τοῦ Νανὰ Σαχίβ διαφυγοῦσα εὑρίσκετο ἐνώπιον αὐτοῦ!

'Η τάλαινα, μετὰ μυρίας φροντίδας ὅπως τὴν μητέρα αὐτῆς ἐνώπιόν της σφαγιασθεῖσαν, σώσῃ, ἔπεσε! Πληγεῖσα, οὐχὶ θανασίμως, καὶ ἀναμιγεῖσα μετὰ τοσούτων θυμάτων, ἐρρίφθη εἰς τὸ φρέαρ τῆς Κουνπώρης ἐκ τῶν τελευταίων ἐπὶ τῶν πληρούντων ἤδη αὐτὸ θυμάτων. Τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης ὑπέρτατον σύτοσυντηρήσεως ἔνστικτον ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὸ στόμιον τοῦ φρέατος—τὸ ἔνστικτον μόνον, ἐπειδὴ τὸ λογικὸν, μετὰ τὰς φρικώδεις ταύτας σκηνὰς, κατέλιπεν αὐτήν. Ἦν τρελλὴ, τρελλὴ, ἀλλὰ ζῶσα! ὡς εἶπε τοῦτο ὁ συνταγματάρχης. Τρελλὴ ἐξῆλθε τοῦ φρέατος, ἐπλανήθη εἰς τὰ πέριξ, κατέλιπε τὴν πόλιν μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Νανὰ Σαχίβ· ἀποφεύγουσα δὲ τὰς πόλεις καὶ χώρας προυχώρει ἐν τῇ πεδιάδι, ὑποδεχομένη ὑπὸ τῶν πενήτων ῥαϊοτῶν, σεβαστὴ ὡς ὂν ἐστερημένον λογικοῦ, μέχρι τῶν Σωτπουρῶν, μέχρι τῶν Βινδυῶν! Καὶ νεκρὰ διὰ πάντας ἀπὸ ἐννέα ἐτῶν, τὸ δὲ πνεῦμα καταπεπληγμένον ἐκ τῆς ἀναμνήσεως τῶν φρικωδῶν συμβεβηκότων, ἀπαύστως ἐπλανᾶτο!

Ναὶ ἦν αὐτὴ αὕτη!

'Ο συνταγματάρχης ἐκάλεσε ταύτην ἔτι... οὐδὲν ἀποκριθεῖσαν.

Τί θὰ ἔδιδεν ὅπως δυνηθῇ νὰ σφίξῃ ταύτην εἰς τοὺς βραχίονάς του.. ἀλλ' ἦν προσδεδεμένος εἰς τὸν ὄγκον ἐκεῖνον τὸν μετάλλινον, τὸ δ' αἷμα ἐξέρρεε τῶν βραχιόνων αὐτοῦ διὰ τῶν μωλώπων, οὓς προύξένησαν αὐτῷ τὰ δεσμὰ, οὐδὲν δ' ἠδύνατο ἀποσπάσαι αὐτὸν μετ' ἐκείνης ἐκ τοῦ ἐπαράτου σύτοῦ τόπου!

Οἷα βάσανος, οἷα ὀδύνη, ἢν οὐδ' ἡ σκληρὰ τοῦ Νανὰ Σαχίβ φαντασία ἐπενόησε! Ἄχ! ἂν τὸ τέρας τοῦτο ἦν ἐκεῖ, ἐὰν ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ λαίδυ Μουνρὼ ἦν εἰς τὴν ἐξουσίαν του, οἷαν φρικώδη χαρὰν θὰ ἐδοκίμαζε, νέα δεινὰ εἰς τὴν ἀγωνίαν τοῦ δεσμώτου προσθέτων!

«Λαυρεντία! Λαυρεντία!» ἐπανελάμβανεν ὁ σὶρ 'Εδουάρδος Μουνρὼ ὑψηλῇ τῇ φωνῇ. 'Αλλ' αὕτη ἀναίσθητος ἐξηκολούθει διὰ βλεφαρῶν ὀφθαλμῶν βλέπουσα αὐτόν. Αὕτη δὲν ἠννόει τὰς τρομερὰς βασάνους, ἃς ὁ δυστυχὴς οὗτος ἔπασχεν, ἐπανευρίσκων ταύτην καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ἔθνησκε!

Λεπτὰ τινὰ διέρρευσαν οὕτω, εἶτα ἡ χεὶρ ταύτης κατεβιβάσθη, ὁ πέπλος ἐκάλυψεν αὖθις τὴν μορφὴν αὐτῆς καὶ ὑπεχώρησεν ἐν βῆμα. 'Ο συνταγματάρχης ἐπίστευσεν ὅτι αὕτη θὰ ἔφευγε!

«Ἀκυρεντία!» ἀνεφώνησε δι' ἐσχάτην φορὰν, ὡς εἰ ἀπηύθυνεν αὐτῇ τὸ ὕστατον χαῖρε.

Ἀλλ' οὐχί! ἡ λαίδυ Μουνρὼ ἔμενεν ἐπὶ τοῦ προμαχῶνος τῆς Ῥιπώρης, ἡ δὲ κατάστασις ἤρξατο δεινοῦμένη.

Τῷ ὄντι ἡ λαίδυ Μουνρὼ ἔστη. Ἀναμφιβόλως τὸ τηλεβόλον αὐτὸ εἵλκυσε τὴν προσοχὴν αὐτῆς. Ἴσως ἐπανήρχετο αὐτῇ ἀμυδρά τις ἀνάμνησις τῆς πολιορκίας τῆς Κουνπώρης. Ἐπανῆλθε λοιπὸν βραδεῖ τῷ βήματι. Ἡ χεὶρ αὐτῆς περιέφερε τὴν δᾴδα ἐπὶ τοῦ μεταλλίνου σωλῆνος, εἰς σπινθὴρ δ' ἤρκει ὅπως ἀναφλέξῃ τὸ ἐμπύρευμα τοῦ τηλεβόλου!

Ὁ Μουνρὼ θὰ ἐθανατοῦτο λοιπὸν ὑπὸ τῆς χειρὸς ταύτης! Τὴν ἰδέαν ταύτην ἠδυνάτει νὰ ὑποφέρῃ. Προὐτίμα ν' ἀποθάνῃ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Νανὰ Σαχὶβ καὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ! Οὕτω ἀπεφάσισε ν' ἀνεγείρῃ τοὺς δημίους του!....

Αἴφνης αἰσθάνεται ἔντοσθεν τοῦ τηλεβόλου χεῖρα θωπεύουσαν τὰς ἰδικάς του· ἦν θωπεία φιλικῆς χειρὸς, προσπαθούσης ὅπως τὰ δεσμὰ αὐτοῦ λύσῃ. Μετ' ὀλίγον τὸ ψύχος μαχαίρας, μετὰ προφυλάξεως εἰσδυούσης μεταξὺ τῶν δεσμῶν καὶ χειρῶν του, εἰδοποίησεν αὐτὸν ὅτι ἐντὸς τοῦ ὑπερμεγέθους ἐκείνου τηλεβόλου εὑρίσκετο ὡς ἐκ θαύματος ἐλευθερωτής! Ἀδύνατον ν' ἀπατηθῇ.....Τὰ δεσμὰ αὐτοῦ ἐκόπτοντο..... Μετὰ δ' ἓν λεπτὸν ἐχώρησεν ἓν βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρός· ἦν ἐλεύθερος!

Χεὶρ τις ἐξῆλθε τοῦ στομίου τοῦ τηλεβόλου— ὁ Μουνρὼ ἐδράξατο αὐτῆς, ἔσυρε πρὸς ἑαυτὸν, καὶ ἀνὴρ τις ἔπεσε πρὸ τῶν ποδῶν του.

Ἦν ὁ Γούμης!

Ὁ πιστὸς θεράπων, μετὰ τὴν φυγήν του, ἐξηκολούθησε τὴν ὁδὸν τῆς Γιουβουλπώρης, ἀντὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν λίμνην, πρὸς ἣν τὸ στῖφος τοῦ Νασσὶμ κατηυθύνετο.

Ἀφιχθεὶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Ῥιπώρης ἐδέησεν ὅπως αὖθις κρυβῇ. Στῖφος Ἰνδῶν ἦσαν ἐκεῖ, ὁμιλοῦντες περὶ τοῦ συνταγματάρχου, ὃν οἱ Δακοάτιοι, ὑπὸ τὸν Καλαγάνην θὰ ὡδήγουν εἰς τὸ φρούριον, ἔνθα ὁ Νανὰ τὸν διὰ τηλεβόλου θάνατον παρεσκεύαζεν αὐτῷ. Ἄνευ ἐνδοιασμοῦ ὁ Γούμης ἀφίχθη εἰς τὴν πλατεῖαν, τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔρημον. Τότε δ ἐπῆλθεν αὐτῷ ἡ ἡρωϊκὴ ἰδέα, ὅπως εἰς τὸν ὑπερμεγέθη σωλῆνα εἰσέλθῃ καὶ οὕτω σώσῃ τὸν συνταγματάρχην ἂν ἠδύνατο, ἄλλως τὸν αὐτὸν μετ' αὐτοῦ λάβῃ θάνατον!

«Ἡ ἡμέρα πλησιάζει, εἶπεν ὁ Γούμης χαμηλῇ τῇ φωνῇ· φύγωμεν!

— Καὶ ἡ λαίδυ Μουνρώ;»

Ὁ συνταγματάρχης ἔδειξε τὴν τρελλὴν, ἧς ἡ χεὶρ ἦν ἤδη ἐπὶ τῆς κωλάθρας τοῦ τηλεβόλου.

«Εἰς τοὺς βραχίονάς μας....κύριε...» εἶπεν ὁ Γούμης.

Ἀλλ' ἦν ἀργά! Καθ' ἣν στιγμὴν ἐπλησίασαν αὐτὴν, αὕτη θελήσασα ὅπως φύγῃ, ἐστήριξε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ τηλεβόλου, ἡ δᾴς ἤγγισε τὸ ἐμπύρευμα καὶ τρομερὰ βροντὴ ἀντήχησεν, ἐπαναληφθεῖσα ὑπὸ τῆς ἠχοῦς τῶν Βινδυῶν.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Τὸ ὅριον τὸ διαχωρίζον τὴν ἀνάγκην ἀπὸ τοῦ πάθους, τὸ καλὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ, ἐστὶ μόνον ἁπλῆ τις γραμμή· ἡ γραμμὴ αὕτη εἶνε τὸ καθῆκον. Δυστυχὴς δὲ ὁ ὑπερπηδῶν αὐτὴν, διότι τὸ βάραθρον, πρὸς ὃ βαδίζει εἶνε τόσῳ προμερῶτερον καὶ κινδυνωδέστερον ὅσον ἡ κατωφέρεια αὐτοῦ εἶνε ἐκ πρώτης ὄψεως εὐχάριστος καὶ σχεδὸν ἀνεπαίσθητος.

***

Κύριος ἑαυτοῦ ἔστι μόνον ἐκεῖνος οὗ αἱ ἀνάγκαι ῥυθμίζονται ὑπὸ τοῦ λογικοῦ, τὸ δὲ λογικὸν ὑπὸ τοῦ θείου θελήματος.

***

Ἀναμφιβόλως ἐπὶ τῆς γῆς θέλουσι πάντοτε ὑπάρχει πάθη, ὡς πάντοτε θὰ ὑπάρχωσι καὶ ἀσθένειαι. Ὅθεν συμφέρον ἡμῶν καὶ καθῆκον ἐστὶ νὰ κρατῶμεν ἑαυτοὺς ἐν ἀτμοσφαίρᾳ φυσικῇ καὶ ἠθικῇ καταλλήλῳ, ὅπως ἀπομακρύνῃ ἀφ' ἡμῶν τὴν ὀλεθρίαν αὐτῶν ἐπιρροήν.

***

Ἡ κακία ἐστὶν ἡ δυσμορφία, ἡ δουλεία τῆς ψυχῆς· ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ἡ ἠθικὴ καλλονὴ, ἡ ἀληθὴς ἐλευθερία!

Ὁ ἐκδότης ΣΤΕΦ. Η. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ διεύθυνσις ἐν ὁδῷ ἁγ. Κωνσταντίνου ἀρ. 30.

ΤΥΠΟΙΣ ΘΡ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ